

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 11. august 2021 blev i sag nr. 95527:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har forsikring ved tab af erhvervsevne. I klageskema af 7/7 2020 til nævnet samt i vedlagte bilag har klagerens advokat bl.a. anført:

"Kort redegørelse for sagen

Se vedhæftede klagebrev med bilag 1-16

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

Selskabets anerkendelse af, at klager fortsat er berettiget til invalidepension og præmiefritagelse
...

Sagsfremstilling:

Sagsforløb

Klager blev den 1. november 2012 bevilget erhvervsevnetabsydelser samt præmiefritagelse med virkning fra den 1. oktober 2012. Bevillingen fremlægges som bilag 1. Det bemærkes, at det herved alene fremgår, at klager skulle give besked, hvis hans forhold forværredes (i modsætning til den gengivelse PFA senere er fremkommet med i sit brev af 5. marts 2020).

Efter forsikringsbetingelser er klager berettiget til forsikringsydelser, når klagers generelle erhvervsevne som følge af en ulykke eller sygdom er nedsat til højst halvdelen.

Førtidspension:

Den 20. november 2013 blev klager tildelt førtidspension af kommunen. Klager blev tildelt førtidspension efter at have været i jobprøvning ved [...] i [...] Kommune. Som bilag 2 fremlægges vurderingen, [...] udarbejdede den 27. juni 2013 til brug for vurderingen af klagers arbejdsevne. Herved konkluderede Jobkompagniet følgende:

Vurdering og konklusion:

På baggrund af forløbet på [...] vurderes det, at [Klageren] har gode faglige kompetencer, samt høj grad af arbejdsidentitet. Han er observeret som kvalitetsbevidst, med gode problemløsningsevner, overblik og selvstændighed i arbejdet, ligesom han har været motiveret og engageret i opgaveudførelsen. Heroverfor står de helbredsmæssige barrierer i form af massive ryg- og lændesmerter.

Arbejdsdagen har været forsøgt tilrettelagt så hensigtsmæssigt som muligt, der har været udarbejdet arbejdspladsindretning i forbindelse med start, ligesom der har været mulighed for helbedsbetingede pauser efter behov - herunder aftalte liggende hvil. [Klageren] har haft en transporttid i bil på ca. 30 minutter frem og tilbage fra eget hjem og til [...] denne køretur vurderes at have påvirket smerterne yderligere.

Arbejdstempoet vurderes til i gennemsnit 65 % af normen indenfor arbejdsområdet. Når der samtidig tages højde for helbedsbetingede pauser, herunder 2 x liggende hvil á 1/2 time, vurderes den effektive arbejdsindsats ved en mødetid på 2-2 1/2 time – excl. kørsel til og fra [...] - til max. 1/2 time dagligt.

På baggrund af forløbet på [...] vurderes det, at [Klagerens] aktuelle arbejdsevne er væsentlig nedsat. Der kan ikke peges på alternative arbejdsopgaver/ brancher eller andre tiltag, hvor funktionsevnen kan forventes øget.

Herudover fremlægges som bilag 3 en udtalelse af 16. juli 2013 udarbejdet af jobkonsulent [...] vedrørende klagers arbejde hos dennes arbejdsgiver fra 2009 til 2013. Heri står der, at klager efter ulykken har arbejdet i [...] i et meget begrænset omfang, og at han havde et øget behov for pauser, når hans arbejdstid blev øget.

Det var på baggrund af disse arbejdsevnevurderinger, at [...] Kommune den 29. november 2013 fandt, at klager var berettiget til førtidspension.

Den 6. december 2013 meddelte PFA, at selskabet forlængede udbetalingerne til klager. Brevet herom fremlægges som bilag 4. PFA skriver i brevet om forlængelse, at deres vurdering byggede på akter fra din kommune, ligesom PFA lagde vægt på, at klager var blevet tilkendt førtidspension.

Nyt skema fra PFA:

Til brug for PFA's seneste vurdering af klagers erhvervsevne, udfyldte klager den 9. oktober 2019 et opfølgningsskema, hvorved klager oplyste om sin daværende helbredstilstand. Skemaet fremlægges som bilag 5. Heri har klager bl.a. oplyst, at han fortsat har svære smerter, bevægeindskrænkninger og at hans helbredstilstand var uændret.

Den 4. november 2019 udfyldte klager et funktionsskema, som han efterfølgende indsendte til PFA. Skemaet fremlægges som bilag 6. Herved har klager oplyst, at han fortsat har problemer med daglige aktiviteter, bevægeligheden og problemer med at løfte genstande.

Den 5. marts 2020 orienterede PFA om, at man ikke ville fortsætte udbetalingen af erhvervsevnetabsydelse og yde præmiefritagelse, da PFA mente, at klager havde afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af erhvervsevnen. PFA's meddelelse herom fremlægges som bilag 7.

Fysiske observationer:

Som det fremgår af brevet i bilag 7, er det den primære årsag til, at PFA har fundet, at klager har handlet svigagtigt. Denne vurdering byggede PFA særligt på nogle observationer, som PFA foretog af klager i perioden 17. oktober til 1. november. PFA har bl.a. foretaget observationer af, at klager har været i [...], hvor klager har været til [turnering i sportsgren]. I den forbindelse er klager blevet observeret, hvor han kortvarigt bærer kufferter, ligesom han kortvarigt sidder på hug og bøjer sig. Som bilag 8 fremlægges PFA's observationsrapport. Det bemærkes, at rapporten alene er delvis. PFA anmodes om at fremlægge den i fuld længde.

Internetobservationer:

Herudover har PFA ligeledes foretaget en internetundersøgelse om klagers forhold. Internetundersøgelsen vedlægges som bilag 9. Som det fremgår af denne og af beskrivelsen af denne i PFA's brev af 5. marts 2020, finder PFA det ud fra denne dokumenteret, at klager har været træningsleder i [klubben].

Den 26. marts 2020 fremsendte jeg på vegne af klager bemærkninger til PFA's brev af 5. marts. Mit brev af 26. marts 2020 fremlægges som bilag 10. Som det fremgår heraf, fremsendte jeg her ved bemærkninger til dokumentationen i såvel internetundersøgelsen som observationsrapporten.

I forhold til internetundersøgelsen oplyste jeg hermed følgende:

[Selskabs advokat] bilag nr. 9, dækkende 13. november 2019.

Her konstateres det, at min klient har været træningsleder på [...] siden 2013.

Dette er ikke rigtigt. Min klient har få gange stået for åbning af banen, hvilket foregår fysisk med oplåsning af porte. Min klient har aldrig fungeret som aktiv træner. Det er korrekt, at han har været til stede ved mange af træningerne, men det har han kun som [forældre] for [...].

På side 6 fremgår, at ved et [...] indslag af 26. september 2016, ses min klient i forbindelse med en træner, hvor det ses, at han bærer en [tung genstand]. Det bestrides til fulde. Min klient kan ikke bære noget, der blot minder om en [...].

På side 7 omtales det, at min klient den 5. og 7. april 2013 arbejder på et [...]. Dette bestrides igen til fulde, idet min klient intet havde at gøre med [sporten] på det tidspunkt, da [...] først blev aktiv langt senere 2016.

Herefter kommer der en række optagelser, hvor min klient har været tilstede på banen ved [...] træninger i 2019.

Det er korrekt, at min klient ofte var til stede som [forældre] for [barn], men aldrig som hverken træner eller som leder. Bemærk på side 11, hvori der er medtaget et opslag, hvor min klients [barn] og den personlige træner, [...], optræder sammen.

Det er korrekt, at min klients [forældre]/min klient også var med på turen i [...] i februar 2019. Bemærk også, at det af side 14 fremgår følgende:

'Man skal ikke være uddannet træningsleder for at hjælpe og man må selvfølgelig gerne være to, der deler træningen'.

Min klient havde derfor ofte en støttefunktion i blot at være til stede som [forældre] i forbindelse med træningerne. Mine oplysninger ved brevet af 26. marts understøttes af en efterfølgende indhentet udtalelse fra [...] att: ejer [...] fra 16. juni 2020, der fremlægges som bilag 11.

Heri beskrives, hvor få opgaver en træningsleder på banen reelt har, og at klager som træningsleder ikke træner [...], men udelukkende åbner og lukker porter, samt er til stede, for at kunne ringe efter assistance ved ulykker.

I forhold til observationsrapporten oplyste jeg ved mit brev af 26. marts 2020 følgende:

Observationerne d. 17. og 18. oktober finder jeg ikke giver anledning til bemærkninger.

Observationer i [...]:

Lørdag d. 19. oktober har PFA et observationsteam ventende på min klient i [...] lufthavn, hvor han spottes kl. 04.01 pm (eftermiddag, [lufthavn]).

Det er korrekt, at min klient selv slæbte en rullekuffert og en anden kuffert med en såkaldt håndbagagekuffert oven på.

Derimod var min klient ikke nævneværdig aktiv med at læsse kufferterne ind i en såkaldt shuttlebus.

Oven for nævnte skete med stor smerte til følge for min klient, ligesom opmærksomheden henledes på, at han var kraftigt medicineret, idet det faktisk blot at sidde i en flyver i en fastlåst tætpakket situation, er yderst smerteforvoldende for ham.

Dagen efter, søndag d. 20. fremgår det da også relativt tydeligt af billedmaterialet, at min klient udviser store tegn på smerter/bevægeindskrænkning, se f.eks. side 7.

Det fremgår ret tydeligt af det videre materiale side 8, 9 10 og 11, at min klient går sammen med 'den danske officielle stand': bestående af bl.a. førnævnte [...].

At min klient på side 12 er med på et gruppebillede kan på ingen måde illustrere, at han har en erhvervsdygtighed med mere end 1/3, endsige det efterfølgende billedmateriale.

Det skal ej heller bestrides, at min klient har talt med andre personer, ligesom han meget interesseret har været beskuer og observant af de reparationer og justeringer, der løbende er blevet foretaget med de enkelte [...].

Som tidligere nævnt bestrides det i enhver henseende, at min klient har faglige kvalifikationer til at optimere [...], idet den [...]baggrund, han har i Danmark på ingen måde omhandler optimering af mini højtydende motorer mv. Det fremgår da også af billedmaterialet, at min klient og de involverede [...] ikke er ene om at have stort fokus på optimering af de respektive [...], men det nærmest er en kollektiv interesse.

Bemærk de måder, hvor min klient bliver fotograferet i siddende stilling over for [...], der viser en meget rygstiv/besværet person.

Ved mit brev af 26. marts 2020 oplyste jeg yderligere om, at klager fortsat tager meget medicin. Delvist mod rygsmerter og delvist mod hans nuværende hjerteproblemer. Samtidig fremlagde jeg dokumentation i form af et journalnotat fra [...] hospital fra 11. marts 2020, hvor klager har været til Ergo- og fysioterapeutisk undersøgelse og vurdering. Dokumentation herfor fremlægges som bilag 12. Som det fremgår heraf har der været udført en cykeltest, hvor klager måtte stoppe ved 73 watt grundet kroniske rygsmerter.

Den 3. april 2020 fremsendte PFA et brev, hvorved PFA oplyste, at PFA trods mit brev af 26. marts 2020 fastholder, at PFA ikke ser sig forpligtet til at fortsætte udbetalingen af erhvervsevnetabsydelse og yde præmiefritagelse til klager.

Den 22. april 2020 fremsendte jeg på vegne af klager yderligere bemærkninger til PFA. Brevet herom fremlægges som bilag 13. Som det følger af brevet, fremsendes herved ligeledes yderligere lægelige oplysninger omkring klagers helbredsmæssige tilstand i perioden efter PFA begyndte at udbetale erhvervsevnetabsysdeler. De helbredsmæssige oplysninger, der er beskrevet i mit brev af 22. april, fremlægges som bilag 14 og bilag 15. Som det fremgår heraf er klager siden tildelingen af erhvervsevnetabsydelse blevet opereret, har gennemført smertehåndteringskurser og har løbende afprøvet forskellige medicinpræparater for bedst muligt at kunne leve med sine smerter. Herudover fremgår det, at klager i efteråret er blevet opereret for iagtrogen dissektion af kranspulsåren, og fortsat går til kontrol og undersøgelser i forlængelse heraf.

I forlængelse af brevet af 22. april 2020 har PFA fortsat fastholdt sin afgørelse, og parterne har derfor aftalt, at sagen indbringes for Ankenævnet for Forsikring.

Anbringender:

Bevisbyrden hos PFA

Det gøres gældende, at det er PFA, der i denne sag har bevisbyrden for, at der er indtruffet ændringer i klagers helbredsforhold i et så væsentligt omfang, at klager ikke længere er berettiget til erhvervsevnetabsysdeler.

Det følger af Ankenævnets praksis, at det er op til forsikringsselskabet at bevise, at der er indtruffet ændringer i klagerens helbredstilstand i et omfang, så denne ikke længere er berettiget til erhvervsevnetabsydelse. Dette fremgår bl.a. af nævnets afgørelse i sag 93514, hvor nævnet i relation hertil udtalte følgende:

Nævnet finder, at det i en sådan situation er selskabet, der skal godtgøre, at der er indtruffet en sådan bedring af klagerens forhold, at det kan føre til, at han ikke længere har det hidtidige dækningsberettigende erhvervsevnetab. I overensstemmelse hermed er det derfor PFA, der har bevisbyrden i denne sag.

PFA's manglende bevis for ændringer

Det gøres gældende, at PFA ved den fremlagte dokumentation ikke i tilstrækkeligt omfang har dokumenteret, at der er indtruffet en tilstrækkelig stor ændring i klagers forhold.

Ved tildelingen af erhvervsevnetabsysdeler var klager ikke fuldstændig uden erhvervsevne. Dette fremgår jobprøvningsvurderingerne i bilag 2 og bilag 3.

De observationer som PFA har foretaget, illustrerer ikke med tilstrækkelig tydelighed, at klager på nuværende tidspunkt skulle have en bedre erhvervsevne end ved tildelingen af erhvervsevnetabsydelsen og førtidspensionen i 2013. Det bemærkes i den forbindelse, at det netop tydeligt fremgår af vurderingen i bilag 3, at klager godt på daværende tidspunkt kunne foretage enkle opgaver på [...], hvilket alene er hvad observationerne fortsat viser at klager kan.

Samtidig bemærkes det at observationerne, foretaget af PFA, alene viser, at klager i en kortere periode er i stand til at foretage manuelt arbejde. Observationerne viser dog ikke, at klager er i stand til at foretage arbejde i længere perioder, hvilket også er det problem, der er beskrevet i bilag 2 og bilag 3 fra 2013.

Klager deler en interesse for [sportsgrenen] med [sit barn], og er som beskrevet utrolig stolt af [barnets] bedrifter på [...] banen. Klager har derfor været meget opsat på at følge [barnet]. Og særligt da [barnet] kvalificerede sig til [turnering] i [...], var det meget magtpåbyggende for klager at kunne tage med til disse [...] for at støtte [sit barn]. Ikke som træner men som [forældre]. Derfor gik klager også på kompromis med sit eget helbred for at tage med [barnet] som støtte. Dette resulterede også i, at klager, efter han kom hjem fra turen til [...], i flere dage stort set ikke kunne foretage sig noget og havde svære smerter, ligesom klager i perioder havde meget ondt, mens han var afsted på turen. Som bilag 16 fremlægges et billede af klager taget af klagers ægtefælle, mens de var [til turneringerne]. Billedet viser en episode på en [...] restaurant, hvor klager, fordi han havde været så aktiv på turen, pludselig fik store smerter i ryggen og havde hårdt brug for at hvile ryggen.

Der skal i denne sammenhæng også henvises til, at klager siden sin faldulykke i 2013 har været på flere smertehåndteringskurser, der har hjulpet klager til at formå at håndtere sine smerter i kortere perioder. De erfaringer og metoder, som klager har lært på disse kurser, gjorde klager stor brug af, til [turneringerne]. Men som det er synligt på billedet i bilag 16, har det stadig en stor effekt på klagers rygsmerter, når han i en periode har presset sin krop, mere end den kan klare.

Skal klager anses at være i stand til at arbejde i et omfang, så han ikke er berettiget til erhvervsevnetabsyndelser, kræver dette også, at klagers skal være i stand til at udføre et sådant arbejde uden at dette efterfølgende medfører, at klagers smerter forværres yderligere. Dette er ikke tilfældet.

Selvom klager derfor har kunnet foretage de bevægelser og løft, som er observeret i PFA's observationer, skal det bemærkes, at klager ikke kan foretage dette uden at det efterfølgende medfører en yderligere smertepåvirkning.

Samtidig har klager påpeget flere væsentlige faktuelle fejl i rapporterne fremlagt i bilag 8 og bilag 9, uden at PFA er fremkommet med dokumentation eller oplysninger, der underbygger PFA's oprindelige udlægning af at oplysningerne er de korrekte. Når dette sammenholdes med, at det er PFA, der har bevisbyrden, taler dette for, at PFA ikke har løftet denne.

PFA har således ikke i tilstrækkeligt omfang løftet bevisbyrden for, at der er indtruffet ændringer i klagers helbredstilstand, der berettiger PFA til at afbryde udbetalingen af erhvervsevnetabsydelse.

Det skal herudover bemærkes, at klager overfor PFA-pension har erklæret sig villig til en undergå en undersøgelse ved speciallæge med henblik på en vurdering af hans nuværende helbredsmaessige tilstand. Dette har PFA afslået i sit brev af 3. april, da PFA ikke har fundet dette relevant.

Udover at PFA ikke har løftet bevisbyrden for sin påstand, har PFA således samtidig afslået klagers tilbud om at få en objektiv og lægelig bedømmelse af hans helbredsmaessige tilstand. Dette underbygger at PFA ikke har løftet bevisbyrden i det omfang, man vil kunne forvente, inden man træffer så indgribende en afgørelse, som det er at afbryde udbetalingen af erhvervsevnetabsydelse.

Manglende lægelig belysning:

Som ovenfor påpeget har klager tidligere i forløbet tilbudt PFA, at der indhentes en ny opdateret neutral lægefaglig udredning baseret på en fysisk undersøgelse af min klient (ortopæd eller neurokirurgisk speciallægeerklæring), hvilket PFA har afslået.

Klager har tilbudt dette, så hans helbredsoplysninger belyses yderligere, da PFA har fratrækt klagers udbetalinger af erhvervsevnetabsydelse, uden at der har været lægeligt belæg herfor.

I sag 92785 udtalte nævnet i en 24 siders lang afgørelse netop, at forsikringsselskabet har en forpligtelse til at indhente en ny speciallægeerklæring, inden selskabet træffer afgørelse, når sagen ikke er tilstrækkelig lægeligt belyst. I relation hertil udtalte nævnet i sag 92785.

Nævnet finder, at sagen er utilstrækkelig lægeligt belyst, og at selskabet skal afholde omkostningerne til at indhente en psykiatrisk speciallægeerklæring, der skal belyse klagerens prognose og den helbredsmaessige tilstand, herunder hvilke ændringer der er sket efter december 2017. Selskabet skal herefter på denne baggrund og sagens øvrige oplysninger træffe fornyet afgørelse om, hvorvidt klagerens erhvervsevnetab har været nedsat i dækningsberettigende grad efter 1. april 2018, hvor dækningerne ophørte.

Det findes derfor åbenbart, at det bør komme indklagede PFA til skade, at selskabet har afslået at medvirke til, at der indhentes en fornyet speciallægeerklæring, ligesom selskabet har truffet afgørelse i sagen på et ufuldstændigt grundlag.

Spørgsmålet om svig

Efter formueretlige principper kan en part ophæve en aftale, hvis den anden part har handlet svigagtigt eller illoyalt og dermed tilsidesat sine kontraktlige forpligtelser. Efter Ankenævnets praksis er kan der dog alene ske ophævelse i særligt grove tilfælde. Dette følger bl.a. af sag 93514, hvor Ankenævnet skriver følgende:

Nævnet bemærker, at nævnet ved tidligere kendelser har accepteret, at der i særlige tilfælde kan ske en fremadrettet ophævelse af en forsikringstagers forsikring, som dækker erhvervsevnetab. Nævnet har udtalt, at en sådan ophævelse af forsikringsdækningen med henvisning til, at forsikringstageren har handlet illoyalt og har tilsidesat sine kontraktlige forpligtelser, kræver en vis grovhed i den udviste adfærd, ligesom der må stilles betydelige krav i bevismæssig henseende. Nævnet henviser til sine afgørelser i sagerne 92901 og 94121.

I sag 93514 fandt Ankenævnet at der var grundlag for en ophævelse, da der var 'betydelige uoverensstemmelser' mellem klagerens besvarelse af oplysnings- og funktionsskemaerne og observationsmateriale.

Det gøres gældende, at klager i denne sag ikke har handlet svigagtigt eller illoyalt i et omfang, så PFA er berettiget til at ophæve forsikringen.

Ved sin udfyldning af skemaerne har han bl.a. oplyst følgende:

- I forhold til løft har klager oplyst, at han kan løfte lette ting, men at tungere løft, kan medføre svære smerter.
- Klager har oplyst at gå og stå i varierende grad, og at han i begrænset omfang kan bøje sig til siden, delvist kan bøje sig frem og at han kan ligge på knæ, men at dette vil give smerter i ryggen.
- Han har forklaret, at han godt kan køre bil, men helst over kortere distancer.
- Han har forklaret, at han helst ikke går til arrangementer, da dette kan give svære smerter.

Klager har således ikke beskrevet sig som 'en grønssag', der intet kan i de fremsendte skemaer, men har ganske reelt beskrevet, at han er en [person] med daglige rygsmerter, men som forsøger at leve så almindelig et liv som smerterne tillader.

Klager har dermed på ingen måde udvist den grovhed af illoyalitet ved udfyldningen af skemaerne, som der kræves efter praksis, ligesom der ikke er betydelige uoverensstemmelser mellem de oplysninger klager har givet, og hans reelle helbredsforhold.

PFA har på denne baggrund ikke været berettiget til at ophæve forsikringen i noget omfang."

Selskabet har i brev af 31/8 2020 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"1 PÅSTAND

(1) Klagen kan ikke tages til følge.

(2) PFA nedlægger derudover en selvstændig påstand om, at klager skal anerkende, at PFA har været berettiget til at ophæve erhvervsevnetabsforsikringen og retten til præmiefritagelse under hans pensionsordning med policenr. [...] hos PFA med virkning fra den 1. april 2019 [2020], som sket.

2 SAGSFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

2.1 Nærværende sag omhandler spørgsmålet om, hvorvidt klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne til PFA i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse, således at PFA har

været berettiget til at ophæve hans erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse med virkning fra den 1. april 2020, som sket.

2.2 I forbindelse med vurderingen af dette spørgsmål skal Ankenævnet for Forsikring tage stilling til, hvorvidt klagers generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen i henhold til PFA's forsikringsbetingelser.

2.3 Forsikringsaftalen

2.3.1 Klager er berettiget til fuld udbetaling af invalideydelser og præmiefritagelse, såfremt hans generelle erhvervsevne er nedsat til halvdelen eller derunder, jf. bilag A.

2.3.2 Af forsikringsbetingelserne, bilag A, fremgår endvidere følgende:

'Urigtige oplysninger

§ 4. Er der ved tegningen eller senere af forsikrede afgivet urigtige eller ufuldstændige oplysninger, er retsvirkningerne som beskrevet i Lov om Forsikringsaftaler §§4-10 hvorefter forsikringsdækningen helt eller delvis kan ophøre.

...

Grundlag for udbetaling

Generel erhvervsevnenedsættelse

§ 8. Begrebet generel erhvervsevne er grundlaget for vurderingen af, om forsikrede er berettiget til forsikringsydelser ved nedsættelse af erhvervsevnen.

Stk. 2. Ved generel erhvervsevne forstås evnen til at arbejde som almindelig fuldtidsbeskæftiget ikke blot i forsikredes nuværende eller tidligere erhverv, men i alle erhverv.

Stk. 3. Retten til forsikringsydelse indtræder, når forsikredes generelle erhvervsevne alene af helbredsmæssige årsager som følge af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til højst halvdelen af den fulde erhvervsevne. Forsikredes indtægt efter erhvervsevnenedsættelsen må derudover ikke overstige halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder.

Stk. 4. PFA Pension vurderer, hvor meget den generelle erhvervsevne er nedsat. Vurderingen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse. Vurderingen er uafhængig af tilkendelse af offentlig førtidspension og andre offentlige ydelser. Ved bedømmelsen af nedsættelsen af erhvervsevnen er det uden betydning, om forsikrede på grund af situationen på arbejdsmarkedet ikke er, eller efter revalidering ikke vil være, i stand til at få arbejde.

Stk. 5. Retten til forsikringsydelse indtræder, når forsikredes generelle erhvervsevne i forsikringstiden på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til halvdelen eller derunder af den generelle erhvervsevne, og forsikredes indtægt er tilstrækkelig lav, jf. stk. 3.

...

Oplysningspligt

§ 12. Forsikrede er forpligtet til straks at orientere PFA Pension om alle ændringer, der kan have betydning for sagsbehandlingen, udbetalingen af forsikringsydelse eller præmiefritagelsen. Dette gælder fx ved hel eller delvis raskmelding, ændring i arbejdsindkomst og arbejdstid, ophør af revalideringsforløb, samt ændringer i øvrigt, der kan have betydning for de med PFA Pension indgåede aftaler.

...'

2.4 Grundlaget for PFA's bevilling af forsikringsdækning indtil den 1. april 2020

2.4.1 PFA har månedligt udbetalt erhvervsevnetabsydelse og ydet præmiefritagelse under policensr. [...] i perioden fra den 1. oktober 2012 til ophævelsen med virkning fra den 1. april 2020.

2.4.2 Bevillingen af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse er sket som følge af, at klager i sin anmeldelse til PFA af 27. juli 2012, bilag B, oplyste, at han som følge af en diskusprolaps i lænden med efterfølgende gener ikke længere var i stand til at varetage sit erhverv.

2.4.3 Bevillingen er fortsat under forudsætning af, at klagers generelle erhvervsevne ikke har forbedret sig. Klager er gentagne gange, herunder bl.a. ved det oprindelige bevillingsbrev af 1. november 2012, bilag 1, samt i den efterfølgende korrespondance, herunder bevillingsbrev af 6. december

2013, bilag C, er blevet orienteret om, at han er forpligtet til straks at meddele PFA, såfremt der sker ændringer i hans erhvervsevne eller tilknytning til arbejdsmarkedet, jf. bl.a. følgende uddrag af PFA's bevillingsbrev af 1. november 2012, bilag 1:

' ...

Du har pligt til at kontakte os, hvis din situation ændrer sig

Det er vigtigt, at du kontakter os, hvis din erhvervsevne eller din indtægt ændrer sig, da det kan få betydning for din udbetaling og indbetalingssikring. Vi beder dig derfor kontakte os, hvis du fx

- bliver raskmeldt
- mister din ret til sygedagpenge
- kommer helt eller delvist i arbejde
- begynder i eller bliver godkendt til fleksjob
- får arbejdsløshedsdagpenge
- får førtidspension
- får ledighedsydelse
- får revalidering
- oplever, at dit helbred bliver forbedret

Giver du ikke besked, risikerer du at få mindre udbetalt, end du er berettiget til, eller du kan komme til at betale penge tilbage til os, hvis du har fået udbetalt for meget i invalidepension.

...'

2.4.4 Til brug for PFA's seneste vurdering af klagers erhvervsevne fremsendte PFA et opfølgningsskema til klagers udfyldelse. I opfølgningsskemaet, der er underskrevet af klager den 9. oktober 2019, bilag 5, gav klager bl.a. følgende erklæringer:

' ...

2. Oplysninger om din sygdom

Skemaet skal udfyldes med udgangspunkt i din nuværende helbredssituation, og de ændringer, der har været siden sidst vi modtog oplysninger om dit erhvervsevnetab.

...

a. Er du raskmeldt? - Nej

b. Er der sket ændringer i din helbredstilstand? - Nej

c. Beskrev venligst din helbredstilstand og, hvordan den påvirker din evne til at arbejde: - Uændret.

Svære smerter, bevæg indskrækning. Betydelig nedsat muskelkraft [sic]

...

3. Oplysninger om din erhvervssituation

a. Er du i job - Nej

...

d. Er du, eller har du været fuldt sygemeldt? - Ja

Hvis ja, oplyst venligst hvornår: - Tilkendt pension

...

f. Udfører du, eller er du i stand til at udføre andet arbejde, herunder ulønnet/frivilligt arbejde eller bestyrelsesarbejde? - Nej

...

h. Forventer du at blive i stand til at arbejde igen/øge din arbejdsevne? - Nej

Hvis nej, hvad er årsagen? - Svære smerter, bevægingskrænkning [sic]

i. Hvad skal der til for, at du kan begynde at arbejde igen eller øge din arbejdstid? - Er helbredsmæssigt ikke muligt

4. Oplysninger offentlige ydelser

...

a Er du tilkendt førtidspension? - Ja

...

2.4.5 PFA har endvidere modtaget et funktionsevneskema, udfyldt og underskrevet af klager den 4. november 2019, bilag 6, hvori klager bl.a. har oplyst følgende:

'...

A. Daglige aktiviteter

Beskriv om du kan udføre nedenstående aktiviteter og i hvor lang tid

Gå - Til dels, hvor lang tid af gangen: Varieret

Sidde - Til dels, hvor lang tid af gangen: Kortere tid

Stå - Til dels, hvor lang tid af gangen: Varieret

Cykle - Nej, overhovedet ikke

Køre bil/ motorcykel/ knallert - Til dels, hvor længe ad gangen: Kortere tid / distancer

B. Daglig bevægelighed

Er der nogle af følgende bevægelser, du ikke kan udføre? Hvis nej, forklar hvorfor og i hvilken grad.

Klatre på stiger, gå på trapper etc. - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: Kan ikke bruge stiger [sic]. Trapper i begrænset omfang.

Bøje dig fremover - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: delvis

Bøje til bagover - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: slet ikke

Bøje dig til siden - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: begrænset

Ligge på knæ - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: giver smerter i ryggen

Sidde på hug - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: Kan slet ikke

Krybe - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: Kan slet ikke pga smerter

...

Løfte noget over skuldrene - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: Kan løfte lette ting, noget med vægt, giver svære smerter

Gå på ujævnt underlag/terræn - Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: delvis, giver smerter i ryggen.

C. Daglige løft

Hvor meget kan du løfte/bære?

Giv nogle eksempler på hvad du kunne løfte/bære inden skaden/sygdommen og hvad du ikke kan løfte/bære nu: - løfter helst ikke, meget begrænset. Kunne løfte alt uden problemer

D. Daglige aktiviteter

Hvilken effekt har skaden/sygdommen haft på dig? Udfyld skemaet så præcist som muligt.

Beskriv eventuelle problemer med huslige gøremål, som er opstået som følge af skaden. (Fx opvask, støvsugning, gulvvask, indkøb, havearbejde? - Kan ikke: gulvvask, støvsuge, kun lettere indkøb, tømme opv. Maskine.

Beskriv eventuelle problemer med personlig hygiejne, som er opstået efter skaden (Fx bad, toiletbesøg, påklædning) - Kan ikke klippe tånegle. Tage strømper på er svært

Læse (bøger, blade, magasiner, aviser) - Er svært ordblind

Se TV, bruge PC/Internet, gå i biografen, teatret m.v.? - Går meget begrænset ud til arrangementer, da det at være 'fastlåst' giver svære smerter.

Hvilke fritidsaktiviteter kunne du udføre inden skaden opstod (fx svømme, danse, gymnastik, løb, golf, styrketræning) - jagt, fodbold, badminton, svømning.

Hvilke fritidsaktiviteter kan du ikke udføre eller kun udføre i mindre omfang nu? Beskriv hvor meget og hvorfor. - Kan ingen af aktiviteten, Kan være i det varme vand men at svømme give slemme smerter.

E. Øvrige forhold

Er dine gener konstante? - Ja, beskriv hvordan generne viser sig: Har altid rygsmerter

...

Er smerterne værre på visse tider af døgnet? - Ja, beskriv hvornår på døgnet generne er værst: I dagtimerne/ ved bevægelse er de værre.

Har du ændret din livsstil i forbindelse med skaden/ lidelsen? - Ja, på hvilken måde?: Kan ikke arbejde. Kan kun i begrænset omfang praktiske opgaver. Flere/mange sociale ting kan jeg ikke mere

Beskriv din dagligdag og dine daglige rutiner: - Står op om morgenen. m/ familien. Få/lettere huslige pligter, Mange liggende hvil - antal efter dagens smerter, ser tv. Snakker med børnene når de kommer hjem fra skole. Nogle dage kører jeg ud og besøger nogen og får kaffe. Går i seng m/ familien mellem 22-23. Har ofte/flere gange om ugen afbrudt søvn.

...

F. Ændringer i funktionsevnen

Er din funktionsevne stadig nedsat? - Ja

Forventer du en bedring af funktionsevne? - Nej

Hvad mener du selv vil kunne forbedre din funktionsevne?: - Den kan ikke forbedres.

...

2.4.6 De ovenfor anførte oplysninger er blandt andre indgået i PFA's vurdering af klagers erhvervsevne og dermed som en del af grundlaget for PFA's stillingtagen til fortsat bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse.

2.4.7 Den samlede værdi af bevilgede forsikringsydelse i perioden fra den 1. oktober 2012 til ophævelsen med virkning fra den 1. april 2020 under policenr. [...] er kr. 953.070,00 i erhvervsevnetabsydelse tillige med en samlet præmiefritagelse på kr. 77.247,00.

2.5 Grundlaget for PFA's ophævelse af erhvervsevnetabsforsikringen med virkning den 1. april 2020

2.5.1 Ved brev af 5. marts 2020, bilag 7, meddelte PFA klager, at PFA agtede at ophæve erhvervsevnetabsforsikringen og retten til præmiefritagelse under klagers pensionsordning med virkning fra den 1. april 2020, idet klager efter PFA's opfattelse bevidst har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse. Subsidiært fordi klager i strid med sin forpligtelse hertil bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er forbedret.

2.5.2 Ophævelsen skyldes, at PFA i forbindelse med vurderingen af klagers erhvervsevne er kommet i besiddelse af et bredt udvalg af oplysninger, der viser, at de af klager afgivne oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne samt karakteren af hans klager er helt uforenelige med hans faktiske aktivitets- og funktionsniveau.

2.5.3 Indledningsvis kan det oplyses, at PFA, i sager hvor der opstår mistanke om, at en forsikringstager har afgivet urigtige oplysninger om nedsættelsen af sin erhvervsevne, indleder undersøgelser af forholdet med henblik på at afdække, hvorvidt der er tale om en begrundet mistanke. På denne baggrund træffer PFA beslutning om, hvorvidt der er grundlag for enten at fortsætte eller ophøre med at yde forsikringsdækning. I sager, hvor der foreligger dokumentation for, at den pågældende forsikringstager bevidst har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættel-

sen af sin erhvervsevne, vil PFA sædvanligvis ophæve forsikringsforholdet som følge af forsikrings-tagerens væsentlige tilsidesættelse af sine kontraktretlige forpligtelser over for selskabet - herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt.

2.5.4 Det skal i den forbindelse understreges, at ethvert undersøgelsesskridt, som PFA foretager som led i ovennævnte skadepolitik, altid sker i overensstemmelse med gældende lovgivning, de på området gældende regler om god skik samt det til enhver tid gældende branchekodeks.

2.5.5 Som led i PFA's undersøgelse af mistanken om svig iværksatte selskabet observationer af klager. Oplysningerne foreligger blandt andet dokumenteret i form af observationsrapporter og foto-/videoptagelser, som er foretaget i perioden 17. oktober 2019 til 1. november 2019, i alt 16 observationsdage.

2.5.6 De samlede observationsrapporter for de pågældende dage fremlægges som bilag D, der således erstatter klagers fremlagte bilag 8, som kun er et uddrag af de samlede observationsrapporter. I tillæg hertil fremlægges en aktivitetsoversigt over de samlede observationer som bilag E, og som bilag F fremlægges et USB-stik indeholdende de fulde videoptagelser af klager med sløring af bipersoner i det omfang, det er påkrævet. Videoptagelserne skal sammenholdes med observationsrapporterne, hvori der er henvist til de enkelte videoklip.

2.5.7 Ved observationerne er det konstateret, at klager på de dage, hvor PFA observerede ham, havde et betydeligt aktivitets- og funktionsniveau, hvor han bl.a. aktivt deltog i [...] konkurrence i udlandet, som en del af [...]holdet, og hvor klager funktionsmæssigt fremstod med væsentlig større erhvervsevne end det til PFA oplyste.

2.5.8 Det er i den forbindelse konstateret, at klager havde et højt aktivitetsniveau med flere aktiviteter på samme dag under observationsperioden. Det skal bl.a. fremhæves, at klager den 19. oktober 2019 rejste til [...], hvor han bistod som [...] ved en [...] konkurrence. Klager var i den forbindelse i en periode på syv på hinanden følgende dage fra den 20. oktober 2019 til den 26. oktober 2019 aktiv mellem 11 timer og 53 minutter og 16 timer og 3 minutter dagligt, hvor han efter en hel dags ophold og arbejde i [...] yderligere var i stand til at deltage i hhv. restaurantbesøg om aftenen samt velkomst- og afslutningsfester.

2.5.9 Det fremgår videre af observationsmaterialet, at klager var i stand til at bevæge sig fuldstændig frit og uden besvær var i stand til at bære/løfte effekter, herunder flere kufferter ad gangen samt [genstande] til brug for [...]. Klager var endvidere i stand til ubesværet at foretage vrid i overkroppen, herunder når han bar, løftede og flyttede de anførte effekter, ligesom han uden problemer var i stand til at bukke sig forover og til siden, sidde på hug og placere sig i skæve og akavede stillinger i korte såvel som længere perioder, bl.a. når han fungerede som [...].

2.5.10 Under hele observationsperioden bevægede klager sig opåfaldende og uden tegn på funktionsindskrænkninger. Der er således i observationsmaterialet ingen som helst indikation af, at han skulle have fysiske udfordringer eller tage særlige skånehensyn. Tværtimod observeres klager at have et højt aktivitetsniveau og høj funktionsevne. Det skal hertil fremhæves, at klager gentagne gange er observeret i flere på hinanden følgende dage.

2.5.11 Ankenævnet opfordres til at gennemse det fulde observationsmateriale, som dokumenterer klagers aktivitetsniveau og funktionsevne. Opmærksomheden skal henledes på følgende se-

kvenser i de af PFA foretagne videoobservationer på USB-stikket, bilag F, samt observationer i observationsrapporterne, bilag D:

- Video 2019.10.19-1601 Klager blev observeret egenhændigt at bære to kufferter og en rygsæk
- Bilag D, side 6 Søndag den 19. oktober 2019, kl. 16:19 Klager blev observeret at hjælpe buschaufføren med at læsse kufferter i bagagerum, hvor han var i stand til at løfte og bære kufferter samt strække arm med kuffert over egen skulder
- Video 2019.10.19-1656 til 2019.10.19-1708 Klager blev observeret egenhændigt at bære kufferter og løfte ind i lejebil. Dette gør klager gentagne gange
- Video 2019.10.20-0917 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. observeres at være i stand til at læne sig forover og samle en genstand op fra jorden
- Bilag D, side 21 Søndag den 20. oktober 2019, kl. 11:03 Video 2019.10.20-1108 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. ad flere omgange inden for få minutter observeres at være i stand til at læne sig forover, sidde på hug og samle en genstand op fra jorden
- Bilag D, side 23ff. Søndag den 20. oktober 2019, kl. 11:18 til 13:45 Video 2019.10.20 - 1108, - 1118, 1136 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede med flere forskellige [...] og var i stand til bl.a. at bøje sig forover og placere sig i forskellige stillinger
- Video 2019.10.20 - 1415 Klager blev observeret at arbejde i [...], hvor han bl.a. monterede [...]
- Bilag D, side 57 Mandag den 21. oktober 2019, kl. 07:30 Klager blev observeret at bære en kuffert og læsse den ind i en bil
- Video 2019.10.21-0752 Klager blev observeret at aflæsse kufferter fra bilen og bære dem på plads
- Video 2019.10.21-1019 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på [...]
- Bilag D, side 84 Tirsdag den 22. oktober 2019, kl. 07:23 Klager blev observeret at bære på en indkøbspose, som den eneste ud af de fem personer, som rejste sammen, og blev observeret at bøje sig forover i forbindelse med, at indkøbsposen blev lagt i bagagerummet
- Video 2019.10.22-0744 Klager blev observeret at bære to kufferter
- Video 2019.10.22-0805 til -0821 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Video 2019.10.22-1004 til -1033 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Video 2019.10.22-1142 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Video 2019.10.23-0748 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på [...]
- Video 2019.10.24-1212 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Video 2019.10.24-1510 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Bilag D, side 136ff. Torsdag den 24. oktober 2019, kl. 16:07-17:00 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Video 2019.10.25-1045 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Bilag D, side 156 Fredag den 25. oktober 2019, kl. 17:28 Klager blev observeret at bære på to kufferter, som den eneste ud af de fem personer, som rejste sammen
- Bilag D, side 162ff. Lørdag den 26. oktober 2019, kl. 11:50-12:23 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...]
- Video 2019.10.26-1425, - 1429, -1440, -1442, - 1445, -1446, -1450, - 1452, -1514, -1519 og - 1534 Klager blev observeret i [...], hvor han bl.a. arbejdede på selve [...] og placerede sig i forskellige foroverbøjede stillinger

- Video 2019.10.26-1734 Klager blev observeret at bære en kuffert og en [genstand] og læsse dem ind i en bil
- Bilag D, side 189 Tirsdag den 29. oktober 2019, kl. 0805-1251 Klager blev observeret at befinde sig ved [...]
- Bilag D, side 190 Onsdag den 30. oktober 2019, kl. 0814-1039 Klager blev observeret at befinde sig ved [...]
- Bilag D, side 191 Onsdag den 30. oktober 2019, kl. 1103-1120 Klager blev observeret at arbejde på sin bil og placerede sig i forskellige foroverbøjede stillinger
- Video 2019.10.30-1638 til -1648 Klager blev observeret at bære rundt på en 10L dunk med [...] og nogle mindre varer i [...]
- Bilag D, side 194 Torsdag den 31. oktober 2019, kl. 0815-1100 Klager blev observeret at befinde sig ved [...]

2.5.12 Ovenstående er blot et udsnit af de observationer, som PFA har foretaget af klager, og som dokumenterer, at klager har et højt funktions- og aktivitetsniveau og en funktionsevne, der langt overstiger den, som klager til PFA har oplyst at have.

2.5.13 PFA har derudover foretaget internetundersøgelser fra offentligt tilgængelige kanaler. Internetundersøgelsen er af klager fremlagt som bilag 9, men grundet bilagets kvalitet genfremlægges internetundersøgelsen som bilag G. Af internetundersøgelsen fremgår bl.a., at klager er aktiv i [...] klubben, [...], hvor han gentagne gange har assisteret under træninger.

2.5.14 Det er PFA's opfattelse, at de ovennævnte observationer og oplysninger klart er uforenelige med de oplysninger om omfanget og karakteren af klagers gener og funktionsevne, som er afgivet af klager til PFA, og som skulle udgøre grundlaget for PFA's beslutning om, hvorvidt PFA skulle fortsætte bevillingen af erhvervsevnetabsydelse samt præmiefritagelse.

2.5.15 Der skal bl.a. henvises til klagers oplysninger i bilag 5 og 6 om hans begrænsede aktivitets- og funktionsniveau, herunder hans oplysninger om hans uændrede helbredstilstand grundet svære smerter, omfattende bevægelsesindskrænkninger og betydelig nedsat muskelkraft, samt klagers oplysninger om, at han kun i begrænset omfang kan udføre praktiske opgaver. Klager har endvidere oplyst, at han ikke er i job eller fleksjob, hverken udfører eller er i stand til at udføre andet arbejde, heller ikke frivilligt arbejde, eller forventer at blive i stand til at arbejde igen. Om sine daglige aktiviteter har klager beskrevet en meget begrænset dagligdag, som primært består af meget få/lettere huslige pligter og mange liggende hvil, ligesom han har oplyst at være begrænset i sin personlige pleje, at være 'meget begrænset ud til arrangementer' og kun kan udføre begrænsede fritidsaktiviteter.

2.5.16 Klager findes således beskrevet en dagligdag, der ligger langt fra den faktiske dagligdag, som PFA's observationer og de øvrige oplysninger viser. Der er herefter intet i de oplysninger, som PFA nu er i besiddelse af, som antyder, at klager skulle have de anførte funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne skulle være reduceret i dækningsberettiget grad.

2.5.17 Det er således PFA's opfattelse, at klager væsentligt og groft har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser over for selskabet - herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt - idet klager har forsømt sin forpligtelse til at give PFA sandfærdige oplysninger om sin erhvervsevne i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse

og præmiefritagelse under forsikringen. Subsidiært at klager, i strid med sin forpligtelse hertil, bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret.

2.5.18 På baggrund af ovenstående er det PFA's klare opfattelse, at PFA har været berettiget til at ophæve erhvervsevnetabsforsikringen og retten til præmiefritagelse under PFA's pensionsordning med policenr. [...] med virkning pr. 1. april 2020, som sket.

2.5.19 Det bemærkes, at klager gentagne gange er blevet orienteret om, at oplysningerne afgivet til PFA skal være sandfærdige og fyldestgørende, ligesom klager er blevet orienteret om de mulige konsekvenser af en manglende efterlevelse heraf. Således fremgår det af forsikringsbetingelserne, bilag A:

'Oplysningspligt

§ 12. Forsikrede er forpligtet til straks at orientere PFA Pension om alle ændringer, der kan have betydning for sagsbehandlingen, udbetalingen af forsikringsydelse eller præmiefritagelsen. Dette gælder fx ved hel eller delvis raskmelding, ændring i arbejdsindkomst og arbejdstid, ophør af revalideringsforløb, samt ændringer i øvrigt, der kan have betydning for de med PFA Pension indgåede aftaler.'

2.5.20 Det fremgår endvidere af funktionsevneskemaet, bilag 6, underskrevet af klager den 4. november 2019, at:

'Jeg erklærer, at mine besvarelser og oplysninger er i fuld overensstemmelse med sandheden. Jeg er klar over, at urigtige oplysninger eller fortællelser kan medføre, at erstatningen nedsættes eller bortfalder.'

2.5.21 Yderligere fremgår det på forsiden af opfølgningsskemaet, bilag 5, underskrevet af klager den 9. oktober 2019, at:

'Dine oplysninger skal være korrekte

Det er vigtigt, at dine oplysninger til PFA er i fuld overensstemmelse med sandheden, og at du ikke fortier noget. Afgiver du urigtige oplysninger eller undlader du at afgive relevante oplysninger, kan det få betydning for din ret til udbetalinger, ligesom det kan være en overtrædelse af lovgivningen.'

2.5.22 Det bemærkes endvidere, som ligeledes anført i klageskriftet og dokumenteret ved bilag 10 og 13, at klager ved sin advokat fik lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger til ovenstående forhold, herunder det fremsendte dokumentationsmateriale, forinden erhvervsevnetabsforsikringen og retten til præmiefritagelse blev ophævet, gennem korrespondance med PFA's advokat, bilag H, men at ingen af de fremkomne bemærkninger gav PFA anledning til en anden vurdering.

2.5.23 PFA har i ophævelsesbrevet taget forbehold for at kræve allerede udbetalte ydelser tilbagebetalt. Dette forbehold fastholder PFA.

2.5.24 Hvis ankenævnet måtte finde, at der ikke er tilstrækkelig grundlag for at ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under hans pensionsordning med policenr. [...] hos PFA med virkning fra den 1. april 2020, som sket, gøres det gældende, at klager ikke længere opfylder betingelserne, idet hans erhvervsevne ikke længere er nedsat med mindst halvdelen, således at PFA er berettiget til at stoppe udbetalingerne.

2.6 Klagers klageskrift

2.6.1 Klagers synspunkt om, at hans generelle erhvervsevne skulle være nedsat i dækningsberettiget grad synes i høj grad at være baseret på de tidligere lægelige og kommunale akter i sagen. Det er i den forbindelse PFA's opfattelse, at der er en væsentlig uoverensstemmelse mellem på den ene side klagers egne oplysninger i bl.a. disse akter og på den anden side det af klagers udviste aktivitetsniveau og funktionsevne, der fremgår af observationsmaterialet.

2.6.2 Det er PFA's opfattelse, at det foreliggende omfattende observationsmateriale, som udgøres af både observationsrapporter og videomateriale, udgør et repræsentativt billede af klagers funktionsevne samt tilstrækkelig dokumentation for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne, funktionsindskrænkninger samt klager og gener. Der kan bl.a. henvises til observationsmaterialets omfang og det forhold, at der er tale om observationer af flere timers varighed dagligt og over flere på hinanden følgende dage. Det skal i den forbindelse fremhæves, at videomaterialet skal ses i sammenhæng med og i tillæg til de skriftlige observationsrapporter. Af disse skriftlige observationsrapporter fremgår ikke blot beskrivelser af observationerne med henvisning til de enkelte videoklip, men også beskrivelser af observationer, som ikke fremgår af videomaterialet, men er skriftligt nedfældet.

2.6.3 Allerede af disse årsager fandt PFA det ikke relevant at lade klager undersøge af en ny speciallæge efter PFA's afgørelse om ophævelse ved brev af 5. marts 2020, bilag 7, henset til det omfattende observationsmateriale, som efter PFA's opfattelse uden videre dokumenterer, at klager har afgivet urigtige oplysninger til PFA om hans erhvervsevne, og at klager ikke har de af ham nævnte funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne er nedsat i dækningsberettiget grad. Klagers henvisning til ankenævnets afgørelse i sag 92.785 i klageskriftet, side 8, ændrer ikke herpå allerede fordi, at der i den nævnte sag ikke var foretaget observationer af forsikrede, som dokumenterede forsikredes funktionsevne.

2.6.4 Klager har i sit klageskrift anført en række bemærkninger til de af PFA fremlagte observationsrapporter, bilag D. Disse bemærkninger giver ikke PFA anledning til en ændret opfattelse af sagen, idet klagers bemærkninger i klageskriftet ikke harmonerer med de observationer, som PFA har foretaget, og som må ses som udtryk for klagers funktionsevne - tværtimod.

2.6.5 For så vidt angår klagers bemærkning i klageskriftet, side 7, om, at 'klager har påpeget flere væsentlige faktuelle fejl i rapporterne fremlagt i bilag 8 [observationsrapporterne]', nu fremlagt som bilag D, bestrides dette. Hvis dette synspunkt opretholdes, opfordres (A) klager til at redegøre for, hvilke væsentlige faktuelle fejl, som klager mener fremgår af observationsrapporterne. Observationsrapporterne indeholder netop gengivelser af objektive observationer, som i øvrigt er understøttet af videomaterialet, bilag F, hvortil der henvises.

2.6.6 For så vidt angår klagers bemærkninger til internetundersøgelsen, bilag G, i klageskriftet, side 3 og 7, har PFA noteret, at klager gør gældende, at han ikke har fungeret som træningsleder, jf. bilag G, side 4, og at det ikke er ham, som fremgår på side 15. For så vidt angår sidstnævnte bemærkes det, at vedkommende på billedet er anført som '[...]' og ikke '[...]', som klager anfører, ligesom det bemærkes, at der er væsentlige ligheder mellem personen på billedet og klager. Det må derfor fortsat antages, at det er klager, som fremgår på det nævnte billede. Klagers bemærkninger hertil ændrer imidlertid ingenlunde PFA's opfattelse af sagen eller ændrer på værdien af bilagets øvrige dokumentation.

2.6.7 PFA bemærker i den forbindelse endvidere, at klager samtidig gør gældende, at han er til stede ved 'mange af træningerne', at man ikke skal være uddannet træningsleder for at hjælpe, at man gerne må være to, der deler træningerne, og at klager 'ofte' har haft en støttefunktion i at være til stede som voksen i forbindelse med træningerne. Det fremgår videre af den skriftlige erklæring fra [...] ejer, bilag 11, at træningsledere åbner og lukker porte samt er til stede ved banen under træning for at kunne assistere ved ulykker. Hertil bemærkes det, at det af internetundersøgelsen bl.a. fremgår, at klager gentagne gange har hjulpet og stået for at åbne banen og være til stede under træning, se bl.a. side 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13 og 14, som netop er handlinger, som falder under beskrivelsen af 'træningsleder', jf. klageskriftet, side 4. Det skal hertil igen fremhæves, at klager over for PFA senest ved funktionsevneskemaet af 9. oktober 2019, bilag 5, bl.a. har oplyst, at han ikke udfører eller er i stand til at udføre andet arbejde, herunder ulønnet/frivilligt arbejde eller bestyrelsesarbejde.

2.6.8 Disse oplysninger sammenholdt med det dokumenterede i internetundersøgelsen, bilag G, samt observationsmaterialet i øvrigt, bilag D-F, understøtter efter PFA's opfattelse blot, at klager er i stand til at konvertere en ikke uvæsentlig del af hans funktionsevne til erhvervsarbejde og under alle omstændigheder, at han ikke har de af ham til PFA oplyste funktionsindskrænkninger, men derimod har afgivet urigtige oplysninger herom til PFA. Den til klageskriftet fremlagte skriftlige erklæring fra [...], bilag 11, giver af samme årsag ikke PFA anledning til en ændret vurdering af sagen.

2.6.9 Klagers bemærkninger til observationsmaterialet og de indsamlede oplysninger ændrer under alle omstændigheder ikke på PFA's opfattelse, idet det afgørende er, hvad klager rent faktisk er observeret at kunne og således klagers faktiske funktionsevne på tidspunktet for ophævelsen.

2.6.10 For så vidt angår klagers bemærkninger i klageskriftet, side 6f., om, at klager er smertepræget ved en række af aktiviteterne, og at smerterne forværres efter de udførte aktiviteter, skal der igen henvises til, at klager er observeret på flere på hinanden følgende dage, herunder bl.a. på syv på hinanden følgende dage fra den 20. oktober 2019 til den 26. oktober 2019, hvor han er aktiv mellem 11 timer og 53 minutter og 16 timer og 3 minutter dagligt. Klager er således observeret at være i stand at opretholde et højt aktivitetsniveau og med en høj funktionsevne i en hel uge i træk, og der er ingen tegn på, at han disse dage var særligt smertepræget, tog særlige skånehensyn eller i øvrigt 'betalte prisen' efterfølgende til trods for det høje aktivitetsniveau.

2.6.11 Af disse årsager bestrider PFA endvidere klagers synspunkt om, at observationerne alene viser, at klager kan foretage manuelt arbejde 'i en kortere periode'. Det er derimod PFA's klare opfattelse, at observationerne viser, at klager er i stand til at arbejde mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder, jf. forsikringsbetingelserne, bilag A, og at klager har handlet groft illoyalt ved at afgive urigtige oplysninger om sin erhvervsevne, og derved har tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA.

2.6.12 Det er endvidere påfaldende, at klager har valgt at udføre de observerede aktiviteter, herunder at deltage i forberedelsen af [...] såvel som at være til stede samt assistere [...] under samtlige fulde trænings- og [...] i det omfang, som han gør, samt gentagne gange efter en hel dags ophold og arbejde i [...] yderligere har været i stand til at deltage i hhv. restaurantbesøg, velkomst- og afslutningsfest, såfremt klager måtte have de af ham anførte funktionsindskrænkninger og smerter forbundet hermed. Det samme gør sig gældende for de fysiske aktiviteter, så som løft, stræk, vrid i kroppen, for- og bagoverbøjninger mv., som det konstateres ud fra observationsma-

terialet, at klager har valgt at udføre løbende under observationerne og i hans arbejde i [...]. Hvis klager alene var til stede ved [...]konkurrencerne som støtte for [sit barn], og såfremt han havde de af ham nævnte funktionsindskrænkninger og smerter, må det formodes, at klager ikke ville vælge at udføre de nævnte bevægelser/handlinger, ligesom det må formodes, at dette ingenlunde forventes af den øvrige holdstab, at klager gør. Dette uanset om klager deler sin [...]interesse med [sit barn] eller ej.

2.6.13 For så vidt angår klagers konkrete bemærkninger i klageskriftet, side 4, om aktiviteterne i lufthavnen, er det også her påfaldende, at klager gentagne gange valgte selv at slæbe kufferter og rygsække, hvis han har de funktionsindskrænkninger og smerter, som han angiver at have/få af de pågældende bevægelser, og valgte at foretage sig dette uden hjælp, særligt når han havde mange medrejsende, som kunne have hjulpet/aflastet klager og ikke mindst udført dette i stedet for klager. Det samme gør sig gældende for så vidt angår den gentagne på- og aflæsning af kufferterne i shuttlebussen og bilerne, særligt henset til tilstedeværelsen af de medrejsende samt chaufføren af shuttlebussen, som kunne have udført handlingen i stedet for klager. Der henvises til bemærkningerne herom til de fremhævede sekvenser i afsnit 2.5.11. Klagers bemærkninger om, at han for så vidt angår episoden i lufthavnen var særligt smertepræget grundet flyveturen, understøtter alt andet lige, at klager ville have undladt at foretage de nævnte handlinger, såfremt han var smertepræget i det omfang, som klager gør gældende at være.

2.6.14 PFA er i den forbindelse ikke enig i, at det af observationsmaterialet, bilag D, side 7, fremgår, at klager 'udviser store tegn på smerter/bevægeindskrænkninger'. På intet tidspunkt tager klager sig f.eks. til nakken for at markere smerter eller begrænsninger, og han ser på intet tidspunkt smerteplaget ud. Tværtimod fremstår han helt upåvirket i samværet med andre mennesker, under arbejdet i [...], eller når han udfører fysiske bevægelser, hvor bl.a. nakke og ryg udfordres. For så vidt angår klagers konkrete henvisning i klageskriftet på side 5, til den 20. oktober 2019, bilag D, side 10, som værende udtryk for, at klager udviser 'store tegn' på smerter, bemærkes det, at klager i samme observationsminut efterfølgende bøjer sig ned for at samle en genstand op fra jorden, ligesom han forinden og efterfølgende arbejder i [...].

2.6.15 Det bemærkes endvidere, at det på intet tidspunkt af observationsmaterialet fremgår, at klager under trænings- og [...] og i [...] - eller i øvrigt andre steder/på andre tidspunkter - skulle tage særlige skånehensyn ved eksempelvis opstilling af et hvileområde eller ved at gøre brug af særlige hjælpemidler, og der er intet belæg for, at klager undgår fysiske anstrengelser og bevægelser. Tværtimod observeres klager at være i konstant bevægelse, hvor han - udover at arbejde i [...]teltet - går meget rundt ved, i og omkring [...]teltet og [...]banen. Det er hertil PFA's opfattelse, at det foreliggende observationsmateriale dokumenterer, at klager ikke har de af ham oplyste funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne skulle være reduceret i dækningsberettiget grad.

2.6.16 Det må i den forbindelse endvidere have formodningen for sig, at selv en person uden nedsat erhvervsevne ville udvise en eller anden form for træthed efter et aktivitetsniveau i flere dage, som det af klager udviste. Klagers fremlagte bilag 16 og bemærkningerne hertil i klageskriftet, side 7, er efter PFA's opfattelse således ikke udtryk for, at klager var særligt smertepåvirket i dagene efter observationsperioden og ændrer under alle omstændigheder ikke på PFA's opfattelse af, at klager har afgivet urigtige oplysninger om sin erhvervsevne til PFA.

2.6.17 Klagers bemærkning om, at han har gået til smertehåndteringskursus, bør kun understøtte PFA's synspunkt om, at klager under alle omstændigheder ikke længere har de af ham oplyste

funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad samt i det omfang, som han har oplyst til PFA.

2.6.18 Klagers oplysninger om sit lave aktivitetsniveau i dagligdagen samt klagers beskrivelse af sig selv som værende konstant fysisk hæmmet samt plaget af smerter med en lang række fysiske funktionsindskrænkninger stemmer således ikke overens med de observationer, som PFA har foretaget på 16 observationsdage fordelt over en længere periode, hvor klager derimod er observeret i en lang række forskellige situationer og aktiviteter med et højt aktivitetsniveau.

2.6.19 For så vidt angår klagers indledende bemærkninger til hans tidligere arbejdsprøvning samt bevillingen af fleksjob, bilag 2 og 3, bemærkes først og fremmest, at disse er fra 2013 og således af ældre dato, og at de bevilgende myndigheder ikke har haft det nu foreliggende billede af klagers funktionsevne og aktivitetsniveau. Det afgørende for vurderingen i denne sag er klagers nuværende erhvervsevne. At PFA tidligere har modtaget kommunale og lægelige akter samt oplysninger fra klager afskærer således selvsagt ikke PFA fra at lade nye oplysninger, herunder bl.a. de foretagne observationer, indgå i PFA's revurdering af, om klager er berettiget til udbetalinger. Det bemærkes i den forbindelse endvidere, at både arbejdsprøvningen og bevillingen af fleksjob sker efter andre betingelser end bevilling af erhvervsevnetabsydelse under erhvervsevnetabsforsikringer, hvorfor sådanne som udgangspunkt er uden betydning for vurderingen efter PFA's forsikringsbetingelser. Dette er i overensstemmelse med fast praksis fra domstolene og ankenævnet, hvor der bl.a. kan henvises til højesteretsdommene U 2011.2223 H og U 2007.846 H. Det er således PFA's opfattelse, at oplysningerne om den tidligere arbejdsprøvning samt bevillingen af fleksjob i 2013 ikke bør give ankenævnet anledning til at give klager medhold i sagen. Det afgørende for sagen er netop ikke, hvad klager tidligere har angivet at kunne/ikke kunne, men hvad klager rent faktisk er observeret at kunne.

2.6.20 PFA bemærker endvidere, at PFA selvsagt er berettiget til at anvende de seneste oplysninger, som klager har afgivet til PFA ved vurderingen af klagers erhvervsevne og derved ved vurderingen af, om klager er berettiget til fortsat udbetaling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse. Dette understøttes yderligere af, at klager er forpligtet til at oplyse PFA om ændringer i hans helbredstilstand, hvilket klager gentagne gange er blevet orienteret om, jf. bevillingsbrevene, bilag 1 og C, og forsikringsbetingelserne, bilag A. Der henvises til PFA's bemærkninger herom ovenfor i afsnit 2.5.19-2.5.21. PFA kan derfor med rette gå ud fra, at de af forsikringstager senest meddelte oplysninger er overensstemmende med forsikringstagerens faktiske aktivitetsniveau og funktionsevne.

2.6.21 For så vidt angår klagers bemærkninger om klagers tilstødende hjertekomplikationer i december 2019 efter observationernes afslutning, som redegjort for i bilag 10 og i klageskriftet, side 6, er det PFA's opfattelse, at disse ikke ændrer på, at klager har tilsidesat sin loyalitets- og oplysningsforpligtelse over for PFA for så vidt angår hans faktiske funktionsevne og aktivitetsniveau i relation til hans oprindelige ryglidelse/-gener, som ligger til grund for PFA's udbetaling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse. Det fastholdes således, at der er væsentlige uoverensstemmelser mellem de oplysninger, som klager har afgivet til PFA om sin funktionsevne og aktivitetsniveau, og klagers faktiske funktionsevne og aktivitetsniveau, som er konstateret ved observationerne, bilag D-F. De af klager fremlagte bilag 12 og 14-15 giver således heller ikke anledning til en ændret opfattelse. Det bemærkes, at der i øvrigt ikke er fremlagt dokumentation for, at klagers hjertekomplikationer indebærer en varig nedsættelse af klagers erhvervsevne med mindst halvdelen.

2.6.22 PFA er imidlertid berettiget til ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under hans pensionsordning selv i det tilfælde, at klagers erhvervsevne måtte være nedsat i dækningsberettigende grad som følge af de tilstødte hjertekomplikationer, idet klager illoyalt har afgivet væsentligt urigtige oplysninger til PFA til brug for PFA's fortsatte stillingtagen til, om klager er berettiget til udbetaling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse. Det afgørende er således, at klager - forinden de tilstødte hjertekomplikationer - groft har misligholdt de grundlæggende kontraktretlige pligter, herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt, som kontraktforholdet mellem klager og PFA bl.a. hviler på.

2.6.23 Det er i den forbindelse PFA's opfattelse, at klager i strid med sin loyalitetspligt har undladt at oplyse PFA om ændringerne i hans erhvervsevne, ligesom det er PFA's opfattelse, at den funktionsevne, som klager observeres at have, under de konkrete omstændigheder er udtryk for, at klager rent faktisk er i stand til varetage et erhverv og under alle omstændigheder, at klager ikke har de funktionsindskrænkninger, som han har oplyst.

3 SAMMENFATTENDE ANBRINGENDER

3.1 Det gøres gældende, at PFA har løftet bevisbyrden for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne i forbindelse med PFA's vurdering af klagers fortsatte bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse. Subsidiært at klager bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret i strid med sin forpligtelse hertil.

3.2 Klager har således væsentligt tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt.

3.3 På den baggrund er det PFA's opfattelse, at PFA er berettiget til at ophæve klagers pensionsforsikring fra den 1. april 2020, som sket. Subsidiært gøres det gældende, at klager ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at han derfor ikke er berettiget til udbetaling og præmiefritagelse."

Klagerens advokat har i brev af 11/2 2021 til nævnet bl.a. anført:

"Supplerende sagsfremstilling og anbringender:

Manglende lægelig belysning

PFA Pension har ved sit ankesvarskrift bl.a. skrevet følgende (fremhævelserne er klagers):

Det er PFA's opfattelse, at det foreliggende omfattende observationsmateriale, som udgøres af både observationsrapporter og videomateriale, udgør et repræsentativt billede af klagers funktionsevne samt tilstrækkelig dokumentation for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne, funktionsindskrænkninger samt klager og gener. (pkt. 2.6.2)

Det er derimod PFA's klare opfattelse, at observationerne viser, at klager er i stand til at arbejde mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder [...]. (pkt. 2.6.11)

Hvis klager alene var til stede ved [...]konkurrencerne som støtte for [sit barn], og såfremt han havde de af ham nævnte funktionsindskrænkninger og smerter, må det formodes, at klager ikke ville vælge at udføre de nævnte bevægelser/handlinger, ligesom det må formodes, at dette ingenlunde forventes af den øvrige holdstab, at klager gør. (pkt. 2.6.12)

Alle disse opfattelser og formodninger, som i øvrigt er meget fremtrædende i PFA Pensions svarskrift, er udtryk for jurister, der prøver at foretage lægelige vurderinger ud fra observationsmaterialet. I stedet for jurister og advokater forsøger sig som kvaksalvere, ville det i stedet være langt mere relevant, at PFA Pension var gået med til at lade klager undergå en vurdering fra en speciallæge, der har forstand på de lægefaglige elementer, således at der kan komme en objektiv og faglig korrekt vurdering af klagers helbred og arbejdsevne.

Det gøres derfor fortsat gældende, at sagen fortsat ikke er tilstrækkelig lægeligt belyst, og at selskabet derfor i lighed med afgørelsen i sag 92.785 bør indhente en speciallægeerklæring og herefter træffe fornyet afgørelse i sagen.

Klagers dagligdag og smerter

PFA Pension beskriver i pkt. 2.5.16, at 'Klager findes således beskrevet en dagligdag, der ligger langt fra den faktiske dagligdag, som PFA's observationer og de øvrige oplysninger viser.'

Problemet i forhold hertil er, at PFA Pensions observationer, og særligt ikke observationerne hvor klager har været på rejse med [sit barn], ikke på nogen måde er repræsentativ for klagers dagligdag.

Som beskrevet i indbringelsen for Ankenævnet, har klager brugt mange kræfter på at være der for [sit barn] under rejsen, hvilket har medført, at han har haft store smerter efter hjemkomsten til Danmark, og undervejs mens klager var til [konkurrencerne] med [sit barn].

Observationerne er således på ingen måde illustrerende for, hvad klager vil være i stand til ved en almindelig arbejdsdag.

Som oplyst ved indbringelsen, har klager arbejdet med sin smertehåndtering. Klagers forbedrede evne til smertehåndtering har medført, at klager i kortere perioder er i stand til at overkomme sine smerter. Klagers smertehåndtering har således klart været medvirkende til, at klager kunne komme gennem rejsen med [sit barn], som han havde forberedt sig på gennem lang tid. Problemet herved er dog, som beskrevet ved indbringelsen, at klager, når han gennem længere tid har prøvet at overkomme smerterne, efterfølgende oplever store tilbagefald.

På denne baggrund er observationerne ligeledes ikke illustrerende for, hvad klager vil være i stand til ved en almindelig arbejdsdag.

Det gøres på denne baggrund gældende, at observationerne ikke udgør et tilstrækkeligt bevis for PFA Pensions ophævelse, hvilket derfor også understøtter behovet for indhentelse af en speciallægeerklæring til brug for afklaringen af klagers nuværende helbredstilstand.

Besvarelse af PFA Pensions opfordring

Ved sit svarskrift har PFA Pension opfordret klager til at redegøre for hvilke faktuelle fejl klager finder, at der er i observationsrapporten. Jeg skal i forhold hertil henvise til de bemærkninger, der er givet til observationsrapporten ved mit brev i bilag 10, hvor jeg har beskrevet, en række punkter, hvor PFA efter klagers opfattelse er foretaget forkerte vurderinger ud fra observationsmaterialet."

Selskabet har i brev af 1/3 2021 til nævnet bl.a. anført:

"1 SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

1.1 Der henvises til PFA's svarskrift af 31. august 2020, idet samtlige påstande og anbringender heri fastholdes i deres helhed. Klager er ikke ved sin replik af 11. februar 2021 fremkommet med nogen nye argumenter, der kan føre til en anderledes opfattelse hos PFA. PFA er således fortsat af den opfattelse, at klager har handlet illoyalt over for PFA, idet han har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne i forbindelse med PFA's stillingtagen til den fortsatte udbetaling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse.

1.2 PFA har på den baggrund været berettiget til at ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under hans pensionsordning med policenr. [...] med virkning fra den 1. april 2020, som sket.

1.3 Klager har i sin replik henvist til, at visse af PFA's formuleringer skulle være udtryk for 'jurister, der prøver at foretage lægelige vurderinger'. Det bemærkes indledningsvis, at PFA's anvendelse af sproglige udtryk som 'opfattelse' og 'formodes' alene skyldes, at PFA i sagens natur giver udtryk for en partsopfattelse.

1.4 Bevisvurderingen i klagesagen ligger naturligvis hos Ankenævnet for Forsikring, og Ankenævnet for Forsikring opfordres derfor også til selv at gennemgå observationsmaterialet for derefter at sammenholde dette med klagers egne oplysninger og det lægelige materiale. Denne gennemgang vil efter PFA's opfattelse medføre, at ankenævnet kan konkludere, at klager har bragt sig i en bevismæssigt svær situation, da der efter PFA's opfattelse i observationsmaterialet er en række situationer, der ganske enkelt er helt uforenelige med klagers egne oplysninger om hans helbreds-situation, herunder i det lægelige materiale.

1.5 I forlængelse heraf bestrides det ligeledes, at sagen ikke skulle være tilstrækkeligt lægeligt belyst, og der henvises for uddybende kommentarer om dette til svarskriftets afsnit 2.6.2-2.6.3.

1.5.1 Klager har derudover i sin replik gjort gældende, at én enkelt ferie til [...] ikke er retvisende for klagers erhvervsevne. Imidlertid er der ikke tale om en dagstur eller en forlænget weekend, men derimod om en længere tur der strakte sig fra lørdag den 19. oktober 2019 til søndag den 27. oktober 2019. Turen varede syv hele dage, hvor klager bl.a. arbejdede på [sit barns ...], og klager var på de 'stille dage' aktiv i 11 timer, mens han på finaledagen var aktiv i helt op til 16 timer.

1.5.2 Det er muligt, at aktiviteterne, som klager udførte, er ekstraordinære, idet de knytter sig til en konkurrence. Men den omstændighed, at klager kan opretholde et så aktivt og intenst aktivitetsniveau i mere end syv dage i stræk, viser med al tydelighed, at klager generelt har et fysisk overskud, der kan omsættes til erhvervsarbejde.

1.5.3 Dertil kommer, at perioden i sig selv er af en så lang varighed, at det utvivlsomt er mere end blot 'en enkelt god dag' eller to.

1.5.4 PFA fastholder således, at observationerne giver et retvisende billede af klagers overskud og funktionsevne.

2 KLAGERS BESVARELSE AF PROVOKATION

2.1.1 Klager har i sin replik forsøgt at besvare PFA's provokation A under henvisning til, at klager med sine bemærkninger i bilag 10, side 7 ff. har tilkendegivet, hvor der skulle være faktuelle fejl.

2.1.2 PFA bestrider, at observationsmaterialet indeholder faktuelle fejl, idet den henvisning, klager har foretaget, alene vedrører forskellige opfattelser af faktum. Klager henviser således til en forklaring om, at klager ikke deltager ved [konkurrencen] som [...] for [sit barn], idet han ikke har nogen indsigt i [...] eller faglig relation til [...], men alene deltager i sin kapacitet som [forældre] for at yde støtte.

2.1.3 Imidlertid viser observationerne foretaget i [...] et entydigt billede af det modsatte, idet klager ses i timevis agere [...] på [sit barns ...]. PFA fastholder derfor denne udlægning af faktum, og henviser i øvrigt til svarskriftets afsnit 2.5.11, hvor der er gengivet sekvenser i videomaterialet samt henvist til de relevante steder i bilag D, side 21, side 23 ff. Endelig henvises der til svarskriftets afsnit 2.6.4-2.6.5, hvor det samme synspunkt fra PFA er uddybende beskrevet.

2.1.4 PFA er derfor af den opfattelse, at Ankenævnet for Forsikring på baggrund af klagers besvarelse af provokation A kan lægge til grund, at klager ikke har dokumenteret 'væsentlige faktuelle fejl' i observationsmaterialet.

3 SAMMENFATTENDE ANBRINGENDER

3.1 Det gøres fortsat gældende, at PFA har løftet bevisbyrden for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne i forbindelse med PFA's vurdering af klagers fortsatte bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelser. Subsidiært gøres det fortsat gældende, at klager bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret i strid med sin forpligtelse hertil.

3.2 Det er fortsat PFA's opfattelse, at klager væsentligt har tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt.

3.3 På den baggrund er det derfor også fortsat PFA's opfattelse, at PFA er berettiget til at ophæve klagers pensionsforsikring fra den 1. april 2020, som sket. Subsidiært gøres det fortsat gældende, at klager ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at han derfor ikke er berettiget til udbetaling og præmiefritagelse."

Til dette har klagerens advokat fremsendt brev af 22/4 2021, hvori det bl.a. er anført:

"PFA Pensions duplik giver anledning til følgende, idet den i indbringelsen nedlagte påstand og sagsfremstilling i øvrigt fastholdes. Herudover nedlægges herved følgende påstand 2:

Påstand 2:

Selskabet skal betale klager et fastsat bidrag til dækning af advokatomkostninger efter Ankenævnet for Forsikrings skøn.

SUPPLERENDE SAGSFREMFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

Klagers helbredstilstand og observationsmaterialet

Ved sit svarskrift og duplik har PFA fastholdt sin vurdering om, at observationsmaterialet viser, at klager har et fysisk overskud, der kan omsættes til erhvervsarbejde.

I forhold til observationsrapporten skal det dog bemærkes, at denne rapport er indhentet af PFA og derfor alene skal tillægges en begrænset vægt, ligesom det fastholdes, at observationsrapporten ikke tegner et fyldestgørende billede af klagers helbredstilstand – hverken generelt eller under opholdet i [...].

Flere af de personer, der har været med på turen i [...], kan ikke kende det billede af klagers helbredstilstand, som PFA tegner. Som bilag 17 fremlægges en udtalelse fra klagers [barns ...] under turen, [...]. Heri beskriver [...], at det var tydeligt for ham, at klager var påvirket af smerter under opholdet ved [konkurrencen], og at han flere gange oplevede, at klager var nødt til at lægge sig ned for at hvile ryggen.

Herudover fremlægges som bilag 18 en udtalelse af [...]. Heri beskriver [...] for det første, at klager på ingen måde har stået for det organisatoriske og sportslige under [konkurrencen], ligesom [...] beskriver, at han gennem hele perioden har siddet uden for [...] sammen med klager, hvor de blot har hvilet, hvilket på ingen måde fremgår af observationsrapporten.

Udtalelserne i bilag 17 og bilag 18 er med til at illustrere, at observationsrapporten ikke viser et fyldestgørende billede af klagers helbredstilstand under turen til [...].

Herudover er der en række af billederne i observationsrapporten, der ikke underbygger PFA's vurdering om, at klager har et sådant fysisk overskud, at klager vil være i stand til at arbejde. Som bilag 19 vedlægges en liste over bemærkninger til billederne i observationsrapporten fra klager og klagers ægtefælle efter deres gennemgang af observationsrapporten. Som det fremgår heraf, er der en række situationer, hvor klager mener, at det er tydeligt, at klager slet ikke har været ubesværet i samme omfang som PFA påstår.

Der er således stor uenighed om udlægningen af observationsmaterialet, ligesom der er uenighed om, hvorvidt observationsmaterialet reelt er retvisende for klagers opførsel og helbredstilstand under opholdet i [...] og klagers helbredstilstand generelt.

Bevisværdien af observationsmaterialet

Det gøres gældende at PFA ikke ved observationsmaterialet ikke i tilstrækkeligt omfang har løftet bevisbyrden i et omfang, så PFA har været berettiget til at ophævelse klagers invalidepension.

Dette skyldes, at observationsmaterialet umiddelbart står alene som bevis i sagen for, at klagers helbredstilstand skulle være blevet væsentlig forbedret, og som beskrevet oven for er PFA's konklusioner på baggrund af observationsmateriale bestridte. Samtidig bør det tillægges vægt, at PFA ikke har bistået med at indhente nye lægelige oplysninger i sagen, ligesom det følger af Ankenævnet for Forsikrings praksis, at observationsmateriale skal ses i lyset af lægelige oplysninger.

Ankenævnet for Forsikring har den 3. februar 2021 truffet afgørelse i sagsnr. 94656, der har en række ligheder med denne sag. I sagen, der i øvrigt også var en sag imod PFA, var klageren blevet observeret over i alt 17 observationsdage, hvor han bl.a. spillede tennis flere timer af gangen, deltog i arrangementer i tennisklubben, handlede og vaskede bil. Herudover blev der i sagen, på PFA's foranledning, indhentet både en speciallægeerklæring og en neuropsykologisk erklæring.

Ved sin afgørelse i sagen fandt Ankenævnet for Forsikring, at PFA ikke var berettiget til standsningen af ydelserne. Ankenævnet lagde i denne forbindelse vægt på de lægelige erklæringer i sagen, selvom Ankenævnet for Forsikring vurderede at klagerens adfærd i enkelte situationer forekom påfaldende. Ankenævnet for Forsikring skriver i denne forbindelse følgende i afgørelsen:

Ved et eller to af de observerede indkøb må nævnet medgive, at klagerens adfærd forekommer påfaldende. Det gælder navnlig, hvor han bærer en ramme med 24 dåser sodavand under armen, mens han med samme arm bærer en pose med varer. Ved en anden observation bærer han en plasticpose og har en papkasse med uidentificeret indhold -der fremtræder som en vinkasse til 6 flasker -under samme arm. Disse to hændelser er dog ikke i sig selv af en sådan karakter, at nævnet finder grundlag for at underkende klagerens beskrivelse af sit helbred og sit aktivitetsniveau, som ligeledes fremgår af sagens lægelige akter.

Ved sin afgørelse tillagde Ankenævnet for Forsikring således de lægelige oplysninger en betydelig vægt i forhold til observationsmaterialet.

I denne sag har PFA i modsætning til i sagsnummer 94656 ikke på nogen måde ønsket at samarbejde om indhentelse af en lægelig vurdering af klagers helbredstilstand. Måske netop for at undgå at der kommer lægefaglig dokumentation, der ikke underbygger PFA's vurdering af observationsmaterialet som i sagsnummer 94656.

Det gøres i denne forbindelse gældende, at PFA ikke skal stilles bedre rent juridisk ved ikke at bistå til indhentelsen af lægelige oplysninger i sagen, og at PFA ved ikke at bistå hermed, ikke har løftet bevisbyrden for at standse udbetalingen af invalidepension til klager.

Ved sagsnummer 94656 henviste Ankenævnet for Forsikring herudover til Højesterets dom af 24. april 2017, trykt i UfR 2017.2147H, hvor Højesteret udtalte, at 'det er ikke usædvanligt for smertetilstande med variation af generne i løbet af en dag eller fra dag til dag eller for kortere/længere perioder ad gangen. En sådan variation kan optræde uden umiddelbar kendt årsag eller være relateret til fysisk, psykisk eller social belastning'.

I overensstemmelse hermed kan observationsmaterialet ligeledes ikke stå alene, da det alene viser klagers ageren på et specifikt tidspunkt uden nødvendigvis at kunne tages til indtægt for den generelle og varige helbredstilstand.

PFA har dermed ikke løftet bevisbyrden for at standse udbetalingen af invalidepension til klager.

Klagers advokatomkostninger

I forhold til den herved fremsatte påstand 2, gøres det gældende, at det herved udførte advokatarbejde har været rimelig og nødvendig, og derfor skal erstattes af selskabet i henhold til bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3.

Der skal i forhold hertil også henvises til Ankenævnet for Forsikrings afgørelse i den lignende sag 94656, hvor Ankenævnet for Forsikring tilkendte klageren advokatudgifter på op til 60.000 kr."

Hertil har selskabet i brev af 6/5 2021 til nævnet bl.a. anført:

"1 PÅSTANDE

Over for klagers påstand 2 nedlægges følgende påstand, der er sideordnet med PFA's påstande fremsat med svarskriftet: (3) PFA skal ikke betale omkostninger til klagers advokat.

2 SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

2.1 Der henvises til PFA's svarskrift af 31. august 2020 samt duplik af 1. marts 2021, idet samtlige påstande og anbringender heri fastholdes i deres helhed.

2.2 Bevisværdi af observationsmaterialet

2.2.1 Klager har i processkrift 1 gjort gældende, at PFA's observationsmateriale fremlagt som bilag D, E og F ikke kan tjene som tilstrækkeligt bevis, samt at indholdet af observationsmaterialet er af ringe bevisværdi. Dette synspunkt bestrides af PFA.

2.2.2 Det gøres gældende, at observationsrapporter samt video- og fotomateriale indeholdt heri har en høj bevisværdi, idet video- og fotomaterialet viser et objektivt billede, som uddybes og bekræftes i observationsrapporterne. Dertil kommer, at observationsrapporterne er skrevet i et neutralt og konstaterende sprog. Ankenævnet for Forsikring har derudover mulighed for selv at gennemgå materialet og drage egne konklusioner om observationsmaterialets lødighed.

2.2.3 Klagers synspunkter om observationsmaterialets bevisværdi bør derfor tilsidesættes, idet Ankenævnet for Forsikring er fuldt ud kompetent til at foretage sin egen bevisvurdering af materialet.

2.2.4 Klagers henvisninger til Ankenævnet for Forsikrings afgørelse i sag nr. 94.656 er irrelevant, idet de faktuelle forhold i nærværende sag ikke er sammenlignelige med de forhold, som var gældende i sag nr. 94.656. Dette skyldes bl.a., at klagers adfærd som beskrevet i observationsmaterialet, ikke alene er hverdagshandlinger og 'gammelmandstennis' (som i sag nr. 94.656), men derimod en særdeles aktiv tur til [...] i forbindelse med et [event], hvor klager kontinuerligt blev set i og omkring [...], og selv udførte [...] arbejde eller arbejde der kan sidestilles hermed. Der henvises om dette til svarskriftets afsnit 2.5.11, hvor klagers adfærd under besøget er beskrevet dybdegående.

2.2.5 For så vidt angår klagers bemærkninger om PFAs lægelige udredning af klager og medvirken hertil, henvises der til svarskriftets afsnit 2.6.3, idet PFA ikke fandt det relevant at lade klager undersøge af en ny speciallæge efter PFA's afgørelse om ophævelse ved brev af 5. marts 2020, bilag 7, henset til det omfattende observationsmateriale, som efter PFA's opfattelse uden videre dokumenterer, at klager har afgivet væsentligt urigtige oplysninger til PFA om sin erhvervsevne, og at klager ikke har de af ham påståede funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne er nedsat i dækningsberettiget grad.

2.2.6 Den af klager citerede højesteretsdom U 2017.2147 H er ligeledes irrelevant for nærværende sag, idet PFA har observeret klager 7 dage i streg, hvorfor der ikke er tale om et øjebliksbillede, hvor PFA kunne have fået et forkert indtryk af klager fordi hans gener varierede fra dag til dag.

2.3 Bevisværdi af klagers egne erklæringer og bemærkninger

2.3.1 Klager har som bilag 17 og 18 fremlagt egne skriftlige erklæringer, der er udarbejdet af to personer som efter klagers eget udsagn deltog på turen i [...]. Det bemærkes indledningsvis, at erklæringer der udarbejdes af bekendte efter en tvists opståen på klagers forespørgsel af åbenlyse årsager har en meget beskedne bevisværdi.

2.3.2 Det er tydeligt, at der med bilag 17 forsøges at tegne et billede af, at klager alene deltog i sin kapacitet som [forældre] til en deltager. Denne udlægning er dog ikke forenelig med observationsmaterialets indhold, idet klager godt både kan deltage som [forældre] til en deltager, og på samme tid udføre [...] arbejde og i øvrigt bistå på en sådan måde at det viser et overskud, som ville kunne konverteres til erhvervsevne.

2.3.3 Det bestrides endvidere, at klager alene deltog i kapacitet som [forældre] og tilskuer. Uanset troværdigheden af bilag 17, vil en sådan fortolkning af erklæringen fortsat stå i direkte modstrid med det fremlagte observationsmateriale.

2.3.4 Tilsvarende er erklæringen fremlagt som bilag 18 irrelevant, idet det væsentlige for Ankenævnet for Forsikrings vurdering af klagers erhvervsevne ikke er, hvorvidt klager rent formelt er, eller ikke er, en del af det organisatoriske hold, men hvorvidt observationsmaterialet viser, at han rent faktisk udfører aktiviteter der kan sidestilles med arbejde og således er i stand til at udføre arbejde på mere end halv tid.

2.3.5 Det fastholdes fortsat af PFA, at observationsmaterialet viser et tydeligt og retvisende billede af klagers meget aktive engagement under løbet i [...] og som derfor også viser, at de oplysninger klager har givet til PFA om, hvor begrænset han er i sin funktionsevne er helt forkerte.

3 KLAGERS PÅSTAND OM OMKOSTNINGER

3.1 Til støtte for PFAs påstand (3) gøres det gældende, at det af Ankenævnet for Forsikrings vedtægter § 23, stk. 3 fremgår, at der ikke kan pålægges nogen af parterne at bære omkostninger i forbindelse med nævnsbehandlingen. Spørgsmålet har været prøvet i en række kendelser og er fast praksis, der bl.a. er citeret i Ankenævnet for Forsikrings afgørelse i sag nr. 78.993.

3.2 Det bemærkes derudover, at nærværende sag ikke vedrører komplicerede juridiske spørgsmål, men derimod en vurdering af klagers oplysninger til PFA og klagers helbredsoplysninger. Ankenævnet er fuldt ud i stand til at bedømme en sådan sag, og Ankenævnet for Forsikring bistår også med sagsoplysning, hvor dette er nødvendigt.

3.3 Dertil kommer, at klager ikke har anvendt sin adgang til at klage over PFAs afgørelse til PFAs klageansvarlige, hvilket klager er blevet vejledt om i PFAs advokats brev til klager af 5. marts 2020, sagens bilag 7. Klager har derudover ikke accepteret PFAs tilbud om at deltage i et møde, hvor materialet kunne gennemgås, og klager kunne fremkomme med eventuelle indsigelser til PFAs beslutningsgrundlag.

3.4 Ankenævnet for Forsikring har helt undtagelsesvist i enkelte nyere kendelser anerkendt, at der i medfør af forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3, kan ske dækning af rimelige og nødvendige udgifter til advokatbistand forud for sagens indbringelse for Ankenævnet for Forsikring. Der er ikke i sagen dokumenteret arbejde af betydning forud for indbringelsen af sagen for Ankenævnet for Forsikring.

3.5 Henset til ovenstående, bør der ikke tillægges klager noget bidrag til advokatomkostninger.

4 SAMMENFATTENDE ANBRINGENDER

4.1 Det gøres fortsat gældende, at PFA har løftet bevisbyrden for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne i forbindelse med PFA's vurdering af klagers fortsatte bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelser. Subsidiært gøres det fortsat gældende, at klager bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret i strid med sin forpligtelse hertil.

4.2 Det er fortsat PFA's opfattelse, at klager væsentligt har tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt.

4.3 På den baggrund er det derfor også fortsat PFA's opfattelse, at PFA er berettiget til at ophæve klagers pensionsforsikring fra den 1. april 2020, som sket.

4.4 Subsidiært gøres det fortsat gældende, at klager ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at han derfor ikke er berettiget til udbetaling og præmiefritagelse."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen, hvoraf nogle gengives nedenfor. Af status på 8-ugers jobforløb af 27/6 2013 fremgår bl.a.:

"Vurdering og konklusion:

På baggrund af forløbet på [...] vurderes det, at [klageren] har gode faglige kompetencer, samt høj grad af arbejdsidentitet. Han er observeret som kvalitetsbevidst, med gode problemløsningsevner, overblik og selvstændighed i arbejdet, ligesom han har været motiveret og engageret i opgaveudførelsen. Heroverfor står de helbredsmæssige barrierer i form af massive ryg- og lændesmerter.

Arbejdsdagen har været forsøgt tilrettelagt så hensigtsmæssigt som muligt, der har været udarbejdet arbejdspladsindretning i forbindelse med start, ligesom der har været mulighed for helbedsbetingede pauser efter behov - herunder aftalte liggende hvil. [Klageren] har haft en transporttid i bil på ca. 30 minutter frem og tilbage fra eget hjem og til [...], denne køretur vurderes at have påvirket smerterne yderligere.

Arbejdstempoet vurderes til i gennemsnit 65 % af normen indenfor arbejdsområdet. Når der samtidig tages højde for helbedsbetingede pauser, herunder 2 x liggende hvil à ½ time, vurderes den effektive arbejdsindsats ved en mødetid på 2-2½ time - excl. kørsel til og fra [...] - til max. ½ time dagligt.

På baggrund af forløbet på [...] vurderes det, at [Klagerens] aktuelle arbejdsevne er væsentlig nedsat. Der kan ikke peges på alternative arbejdsopgaver/ brancher eller andre tiltag, hvor funktionsniveauet kan forventes øget."

Af arbejdsevnevurdering af 21/6 2013 fremgår bl.a.:

"Helbredsmæssige forhold i relation til arbejdsevnen:

Helbredsmæssigt drejer det sig om ryg - og lændesmerter efter faldulykke i november 2011. [Klageren] er efter ulykken opereret for diskusprolaps og der vurderes ikke mulighed for yderligere operation eller yderligere smertedækning.

[Klageren] beskriver smerterne som rygsmerter der stråler ned i benene, især venstre ben, og helt ud i tæerne. Han fortæller, at han nærmest kan trække en streg fra ryg til tå, hvor smerterne er særlig markante. Smerterne kan føles som 'jag' i ryggen, og [klageren] beskriver det, som om han har en person siddende og som klemmer sammen på ryggen.

[Klageren] siger, at han har svært ved at sove om natten, nogle gange i længere tid, får han ikke ordentlig hvile. Han beskriver det som, hvis ens ben f.eks. sover, så er det umuligt at slappe af og falde i søvn. Er han først faldet i søvn, sover han udmærket.

Adspurgt til hans smerter på en skala fra 1-10, hvor 1 er ingen smerter og 10 er voldsomme smerter som næsten er uudholdelige, oplyser [klageren], at når han kommer ud på [...] er smerterne typisk en 6-7-8 stykker. Han bliver nødt til, at køre hjem efter hans andet hvil, da smerterne ellers når et niveau over 10.

[Klageren] giver et eksempel, hvor han har været til bryllup, men allerede efter hovedretten var han nødt til, at gå ud i bilen og ligge sig ned. Der lå han indtil hans [ægtefælle] kom ud og de kunne køre hjem. [Klageren] er meget opmærksom på, at han ikke kan tåle alkohol når han tager piller.

På [...] er det nødvendigt for [klageren] at ligge ned, han er i hvilerum kl. 9.00 til 9.30 hvor han møder ind i [...], de fleste dage ses han med et træt udtryk i øjnene og han bevæger sig stift omkring i et langsomt tempo. Fra 9.30-10.30 arbejder han i et forholdsvis højt tempo. Det er tydeligt at se, at [klageren] er vant til at arbejde. Kl. 10.30 ses [klageren] tydeligt udtrættet og smerteplaget. De fleste dage hjælper det andet hvil ikke til, at han kan fortsætte arbejdet, og han siger, at han skal hjem og have sine piller.

I [...] har [klageren] arbejdet med bl.a. at påsætte [...], denne opgave fungerede fin for ham idet, at det var en let opgave som han kunne holde tæt ind til kroppen. Modsat en opgave hvor han skulle [...]. Denne opgave krævede, at [klageren] skulle læne sig ind over bordet for at [...]. Opgaven gjorde, at han fik yderligere smerter.

Adspurgt til hvordan [klagerens] dag ser ud når han er hjemme, fortæller han, at han ligger ned fra 10 minutter og op efter. Herefter han lægger måske noget tøj sammen, som hans [ægtefælle] har lagt frem til ham. Når han har gjort det ligger han ned igen osv.

Ut. og [klagerens] samtaler om hvordan den mest optimale arbejdssituation ville se ud for ham. Der er ingen tvivl om, at det mest hensigtsmæssige ville være, hvis [klageren] kunne møde de dage hvor han har mindst ondt. Det er umuligt for ham, at forudsige hvordan han har det i morgen. Denne løsning vil give mest ro, samt [klageren] kunne slippe for den konstante dårlige samvittighed, han føler over ikke, at kunne præstere som tidligere.

Sammenfattende vurdering og konklusion:

På baggrund af forløbet på [...] vurderes det, at [klagerens] arbejdsevne er nedsat. Dette grundet i kraftige rygsmerter.

[Klagerens] arbejdstempo vurderes til, at være relativt højt i meget kort tid, svarende til 60-70 % af normen for området. I [...] kan han klare mindre og ikke fysisk belastende opgaver i et stærkt begrænset tidsrum.

På [...] er der observeret følgende skånehensyn:

- flere små helbredsbedingede hvil i løbet af arbejdsdagen
- arbejdssemner holdes tæt til kroppen
- ingen tunge løft
- fleksibilitet i møde- og hviletider afhængig af smerteniveau
- primært stående arbejdsstillinger på stødabsorberende måtte
- begrænset transport til og fra arbejdssted
- undgå fastlåste arbejdsstillinger

Det vurderes ikke at kunne fremme [klagerens] arbejdsevne ved yderlig afprøvning i [...], snare tværtimod. Det er tydeligt, at en lang køretur, trætter og give ham unødige smerter."

Af arbejdsevnevurdering af 16/7 2013 fremgår bl.a.:

"Jobkonsulent:

Det er helt tydeligt, at [klageren] er meget smerteplaget. Han har forsøgt øgning af arbejdstiden, men det resulterer i ekstra fravær og øgning af smertestillende medicin, ligesom han intet kan foretage sig derhjemme. Det giver også behov for ekstra pauser i arbejdstiden. Det vurderes, at [klageren] af sociale og psykiske årsager vil have gavn af en fortsat tilknytning til arbejdspladsen. Det vurderes, at arbejdsevnen ligger under niveauet for fleksjob. Der vurderes ikke ud fra denne arbejdsprøvning og afklaring på [...] at være udviklingsmuligheder i forhold til arbejdsevnen."

Af journalnotat af 22/12 2014 fremgår bl.a.:

" Patienten er en [...], der henvender sig med kroniske lændesmerter.

...

Ryganamnese:

Rygsmerten er lokaliseret lavt centralt i lænden med udstråling til venstre glutealregion og ned i venstre ben dorsalt / lateralt til fod med snurren i tæer. Lændesmerten er dominerende og konstant og pt har en følelse af at have en tung byrde på ryggen samt en stikken dybt ind i lænden. De udstrålende symptomer er også konstante og meget som snurren og paræstesier. Pt. faldt i november 2011 ned fra 4 meters højde og ramte ned på betongulv. Der var ingen fraktur og pt blev rådet til at genoptage arbejde stille og roligt. Han fik dog smerteforværring og blev i maj 2012 MR scannet som viste lumbal prolaps på L5/S1. Forsøgte først med konservativ behandling men pga tiltagende smerter og vandladningsbesvær blev pt opereret i juli 2012. En uge efter operationen blev pt indlagt med feber og voldsom hovedpine og blev behandlet med iv antibiotika men uden fund af fokus for evt infektion. Postoperativt havde pt fortsat smerter og han forsøgt med genoptræning og forsøgte at genoptage sit arbejde hvilket dog ikke lykkedes. Træning har generelt forværret smerterne. Pt har været i et forløb på [...] Ryg/smertecenter og har afprøvet meget forskelligt smertemedicin uden effekt eller med dominerende bivirkninger. Gennemførte et smertehåndteringskursus. Pt har fortsat mange smerter og har et stærkt reduceret funktionsniveau. Smerterne aggraveres af at sidde, stå, gå > 300m og alle former for løft og træning. Smerterne lin-

dres af at ligge. Smerterne er konstante og medfører søvnforstyrrelser, hvor pt kan have svært ved at falde i søvn og sover meget uroligt. Der er bugpresse aggravaion og pt er meget påvirket af små pludselige bevægelser. Pt. har en gennemsnitsmerte på smerteskala 0-10 på ryg 8/10 og ben 8 /10. Angiver at ryg dominerer med smerter. Funktionsniveauet er målt på Roland Morris 19 (0-23)

Mål med behandlingen: kunne sidde til en fest/ middag, rejse på ferie med sin familie, gå længere (>300m), få nedsat medicinforbrug. Smertereduktion: 50 % (alt vil have værdi)

MR-scanning fra 16/8-14 viser Modic forandringer i LS/S1 . Der er størrelse 3+2 på skala 0-4. Der er discusdegeneration og prolaps/ seqv efter operation på LS/S1 niveau.

Objektiv undersøgelse.

Holdning: Står med let afladet lændesvaj

Gang: Kan gå på hæl og tå uden problemer og uden at det provokerer smerter.

Flektion i lænden: smerter og svært indskrænket bevægelighed

Exention i lænden: smerter og svært indskrænket bevægelighed

Rotation til venstre: ia

Rotation til højre: ia

Sidebøjning til venstre: smerter og indskrænket bevægelighed

Sidebøjning til højre: smerter og indskrænket bevægelighed

Palpation af rygstrækkerne med øget spænding

Palpation af glutealmusklerne: med øget spænding

Palpation af piriformis: med øget spænding

Springing test: Udløser smerter over LS

Kranial kompression: udløser smerter i lænden

P4: i.a. men udløser kendte lændesmerter

Udspænding af piriformis: test kan ikke udføres optimalt pga lændesmerter

Rodtrykstegn:

Muskelkraft: i.a.

Sensibilitet: i.a.

Patella reflekser: i.a.

Akilles refleks: i.a.

SRL: i.a. - ved 45 gr. bilat udløses lændesmerter

Konklusion:

Patienten har smerter fra sine Modic forandringer på LS /S1 og undersøgelsesfund der svarer her-til. Der er følger efter prolaps og operation på LS/S1 ellers umiddelbart pæne øvre lumbale discii. Pt's symptomer er opstået som følge af faldtraume. Det forventes at pt. kan have effekt af behandlingen på lændesmerterne og at han efterfølgende vil kunne profitere yderligere af et op-træningsforløb.

Ankenævnet for Forsikring

34.

95527

Patienten og ægtefællen er instrueret i smertemekanismerne i Modicforandringer, udviklingen fra degeneration over discusprolaps og til Modic forandringerne. Desuden er de instrueret i smerteforløbet over de næste 12 mdr., og hvordan man med hensigtsmæssig adfærd sikrer optimal behandling i løbet af de næste 12 mdr. Vi anbefaler en aflastning ved behandlingens opstart for at skabe så god ro som muligt til helingen.

Patienten tilbydes antibiotikabehandling og patienten ønsker denne behandling. Patienten tilbydes biostimulerende Laserbehandling, men ønsker umiddelbart ikke denne behandling

Der udskrives Bioclavid 6 tabletter dagligt 2*3 i 100 dage. Patienten er givet en medicinvejledning og instrueret i at få kontrolleret lever- og nyre tal efter 3 og 7-8 uger."

Af opfølgningsskema af 9/10 2019 fremgår bl.a.:

c. Beskriv venligst din helbredstilstand og, hvordan den påvirker din evne til at arbejde:

Vændret. Svær smerte, beræg indskrænkning
betydelig nedsat muskelkraft

...

f. Bruger du medicin? ☒ Ja ☐ Nej

Hvis ja, oplys venligst hvilken og hvor meget -- panodil 4x daglig
Temgesic 0,2 mg 3-5 gange pr uge

3. Oplysninger om din erhvervssituation

a. Er du i job? ☐ Ja ☒ Nej

Hvis ja, oplys venligst navn og adresse på din arbejdsgiver eller egen virksomhed samt, hvor mange timer du arbejder om ugen:

...

d. Er du, eller har du været fuldt sygemeldt? ☒ Ja ☐ Nej

Hvis ja, oplyst venligst hvornår: --- Tilkendt pension ---

...

Ankenævnet for Forsikring

35.

95527

f. Udfører du, eller er du i stand til at udføre andet arbejde, herunder ulønnet/frivilligt arbejde eller bestyrelsesarbejde? ☐ Ja ☒ Nej

Hvis ja, hvor mange timer om ugen? -----

g. Er du eller har du været i arbejdsprøvning? ☐ Ja ☐ Nej

Hvis ja, fra hvornår og hvor mange timer om ugen? Kun ifm tilkendelse af pension. Ikke siden

h. Forventer du at blive i stand til at arbejde igen/øge din arbejdstid? ☐ Ja ☒ Nej

Hvis ja, fra hvornår og hvor mange timer: -----

Hvis nej, hvad er årsagen? Store smerter, berøgningskrænkning

i. Hvad skal der til for, at du kan begynde at arbejde igen eller øge din arbejdstid?

Er helbredsæssigt ikke muligt

Af funktionsevneskema af 4/11 2019 fremgår bl.a.:

Ankenævnet for Forsikring

36.

95527

A. Daglige aktiviteter

Beskriv om du kan udføre nedenstående aktiviteter og i hvor lang tid

Gå	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <i>Varieret</i> ☐ Nej, overhovedet ikke
Sidde	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <i>Kortere tid</i> ☐ Nej, overhovedet ikke
Stå	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <i>Varieret</i> ☐ Nej, overhovedet ikke
Cykle	☐ Ja, ingen problemer ☐ Til dels, hvor længe ad gangen ☒ Nej, overhovedet ikke
Køre bil/ motorcykel/ knallert	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <i>Kortere tid / distancer</i> ☐ Nej, overhovedet ikke

B. Daglig bevægelighed

Er der nogle af følgende bevægelser, du ikke kan udføre? Hvis nej, forklar hvorfor og i hvilken grad.

Bevægelse	Kan du udføre følgende?
Klatre på stiger, gå på trapper etc.	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>Kan ikke bruge stiger</i> <i>Trapper i begrænset omfang</i>
Bøje dig fremover	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>delvis</i>
Bøje dig bagover	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>slet ikke</i>

Ankenævnet for Forsikring

37.

95527

Bøje dig til siden	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>begrænset</i>
Ligge på knæ	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>giver smerte i ryggen</i>
Sidde på hug	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>Kan slet ikke</i>
Krybe	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>Kan slet ikke pga smerte</i>
Strække armene over skuldrene	☒ Ja, ingen problemer ☐ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:
Løfte noget over skuldrene	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>Kan løfte lette ting, noget med vægt, giver svære smerter</i>
Gå på ujævnt underlag/terræn	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: <i>delvis, giver smerte i ryg</i>

C. Daglige løft

Hvor meget kan du løfte/bære?	kg.
Giv nogle eksempler på hvad du kunne løfte/bære inden skaden/sygdommen og hvad du ikke kan løfte/bære nu:	løfter helst ikke, meget begrænset Kunne løfte alt uden problemer

D. Daglige aktiviteter

Hvilken effekt har skaden/sygdommen haft på dig? Udfyld skemaet så præcist som muligt.

Beskriv eventuelle problemer med huslige gøremål, som er opstået som følge af skaden (Fx opvask, støvsugning, gulvvask, indkøb, havearbejde)	Kan ikke: gulvvask, støvsugning, kan lettere indkøb, kunne opvaskemaskine
Beskriv eventuelle problemer med personlig hygiejne, som er opstået efter skaden (Fx bad, toiletbesøg, påklædning)	Kan ikke klippe tånegle læge skrampe på et stort
Læse (bøger, blade, magasiner, aviser)	Er svært ordblind
Se TV, bruge PC/Internet, gå i biografen, teatret m.v.?	Er meget begrænset ud til arrangementer, da det at være ufastlåst giver store smerter
Hvilke fritidsaktiviteter kunne du udføre inden skaden opstod (fx svømme, danse, gymnastik, løb, golf, styrketræning)	Jagt, fodbold, badminton, svømming
Hvilke fritidsaktiviteter kan du ikke udføre eller kun udføre i mindre omfang nu? Beskriv hvor meget og hvorfor.	Kan ingen af aktiviteterne Kan være i det varme vand men at støkke give store smerter

Ankenævnet for Forsikring

39.

95527

E. Øvrige forhold

Er dine gener konstante?	☐ Nej ☒ Ja, beskriv hvordan generne viser sig: Har altid rygsmerter
Er smerterne værre på visse tider af døgnet?	☐ Nej ☒ Ja, beskriv hvornår på døgnet generne er værst: I dagtime/ved betagelse er de værre.
Har du ændret din livsstil i forbindelse med skaden/lidelsen?	☐ Nej ☒ Ja, på hvilken måde?: Kan ikke arbejde Kan kun i begrænset omfang praktiske opgaver. Flere/mange sociale ting kan jeg ikke mere.
Beskriv din dagligdag og dine daglige rutiner:	Står op som morgenens m/f familien. Får/kører huslige pligter. Mange liggende timer - antal efter dagens smerter, ser fr. når de kommer. snakker med børnene når de kommer.
Benytter du hjælpemidler i din dagligdag, fx gangstativ, krykker, armslynge, nakkestøtte eller andet?	☒ Nej ☐ Ja, beskriv hvilke hjælpemidler: L hjem fra skole. Nogle dage kører jeg ud og besøger nogen og får kaffe. Er i seng m/f familien mellem 22-23. Har ofte flere gange om ugen altsålt søvn

Ankenævnet for Forsikring

40.

95527

F. Ændringer i funktionsevnen

Er din funktionsevne stadig nedsat?	☒ Ja ☐ Nej	Fra hvornår: _____
Forventer du en bedring af funktionsevne?	☐ Ja ☒ Nej	Hvornår: _____
Hvad mener du selv vil kunne forbedre din funktionsevne?:		
<i>Den kan ikke forbedres.</i>		

Af selskabets aktivitetsrapport fremgår bl.a.:

Uge 42	Dato	Tidsrum	Varighed	Aktivitet
	Torsdag 17/10-19			Ingen aktivitet registreret
	Fredag 18/10-19	1117-1121	4 min	Kørsel (passager)
		1121-1127	6 min	Indkøb [...]
		1127-1150	23 min	Kørsel (passager)
		I alt	33 min	
	Lørdag 19/10-19	1523-1725	1 timer 50 min	Kontakt [...] lufthavn, leje af bil og kørsel derfra. Tab på motorvej
		I alt	1 time 50 min	
	Søndag 20/10-19	0917-1013	56 min	[...]. Ophold forplads, fælles foto og læser papirer.
		1013-1032	19 min	Ophold ved stand [...]
		1032-1048	16 min	Ophold i baren
		1048-1605	5 t 17 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1605-1619	14 min	Forplads indkøb i shoppen
		1619-1758	1 t 39 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1758-1846	48 min	Ophold i baren og i nærheden af stand [...]
		1846-2051	2 t 5 min	Restaurant – velkomst party

Ankenævnet for Forsikring

41.

95527

		2051-2110	19 min	Kørsel [...] – hotel i [...]
		I alt	11 timer 53 min	
Uge 43	Mandag 21/10-19	0730-0756	26 min	Kørsel Hotel – [...]
		0756-0846	50 min	Ophold/arbejde stand [...]
		0846-0942	56 min	Ser på [turneringen], går til official board og i shoppen
		0942-1124	1 time 42 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1124-1210	46 min	Ser på [turneringen]
		1210-1227	17 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1227-1300	33 min	Ser på [turneringen]
		1300-1308	8 min	Frokost
		1308-1342	22 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1342-1404	22 min	I baren
		1404-1415	11 min	Ser [turneringen], official board
		1415-1453	38 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1453-1533	40 min	Ser [turneringen]/official board
		1533-1555	22 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1555-1722	1 time 27 min	Står i kø ved teknisk service
		1722-1848	1 time 26 min	Køber øl. Ved ikke hvad han laver
		1848-1900	12 min	Går til bil med værktøjskasse
		1900-1925	25 min	Kørsel Hotel [...]
		1938-2103	1 time 25 min	Restaurant
		I alt	13 timer 20 min	
	Tirsdag 22/10-19	0723-0754	31 min	Kørsel hotel – [...]
		0754-0839	45 min	Ophold/arbejde stand [...]
		0839-0931	52 min	Ser på [turnering]/official board

Ankenævnet for Forsikring

42.

95527

		0931-1058	1 time 27 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1058-1142	44 min	Forplads
		1142-1318	1 time 36 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1318-1325	7 min	Toilet
		1325-1406	41 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1406-1611	2 time 05 min	Ser på løb/ophold forplads
		1611-1645	34 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1645-1800	1 time 15 min	Køber øl. Anden ukendt aktivitet
		1800-1838	38 min	Kørsel fra [...] til tab i [...]
		1838-2112	2 timer 34 min	Anden ukendt aktivitet
		I alt	13 timer 49 min	
	Onsdag 23/10-19	0709-0734	25 min	Kørsel hotel – [...]
		0734-0810	36 min	Ophold/arbejd stand [...]
		0810-0908	58 min	Ser [turnering] /official board
		0908-1004	56 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1004-1019	15 min	Ser [turnering]
		1019-1043	24 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1043-1210	1 time 27 min	Ser på [turnering]
		1210-1241	31 min	Køber mad
		1241-1300	19 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1300-1310	10 min	Forplads
		1310-1420	1 time 10 min	Er i [...]. Anden ukendt aktivitet
		1420-1436	16 min	Ser på løb
		1436-1527	51 min	Ophold/arbejde stand [...]

Ankenævnet for Forsikring

43.

95527

		1527-1549	22 min	Ser på [turneringen]
		1549-1640	51 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1640-1831	1 time 51 min	Forlader [...]. Anden ukendt aktivitet
		1831-1859	28 min	Kørsel [...] - Shoppingcenter
		1859-2007	1 time 8 min	Restaurant
		2007-2033	26 min	Kørsel restaurant – hotel
		I alt	13 timer 24 min	
	Torsdag 24/10-19	0651-0709	18 min	Kørsel hotel – [...]
		0709-0829	1 time 20 min	Anden ukendt aktivitet
		0829-0841	12 min	Forpladsen
		0841-1058	2 timer 17 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1058-1144	46 min	Ser på [turneringen]
		1144-1212	28 min	Anden ukendt aktivitet
		1212-1423	2 timer 11 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1423-1444	21 min	Ser på [turneringen]
		1444-1510	26 min	I baren
		1510-1705	1 time 55 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1705-1737	32 min	Ser på [turneringen]
		1737-1834	57 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1834-1844	10 min	Kørsel [...] – restaurant
		1844-2018	1 time 34 min	Restaurant
		2018-2041	23 min	Kørsel restaurant - hotel
		I alt	13 timer 50 min	
	Fredag 25/10-19	0645-0747	1 time 2 min	Anden ukendt aktivitet
		0747-0810	23 min	Ophold/arbejde stand [...]

Ankenævnet for Forsikring

44.

95527

		0810-0900	50 min	Ser på [turneringen]
		0900-1103	2 timer 3 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1103-1206	1 time 3 min	Ser [turneringen], forplads
		1206-1500	2 timer 54 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1500-1606	1 time 6 min	Ser [turneringen]
		1606-1647	41 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1647-1728	41 min	Anden ukendt aktivitet
		1728-1754	26 min	Kørsel [...] – shoppingcenter
		1754-1847	53 min	Restaurant
		1847-1928	41 min	Kørsel shoppingcenter - hotel
		I alt	12 timer 43 min	
	Lørdag 26/10-19	0717-0734	17 min	Kørsel hotel – [...]
		0734-0831	57 min	Ophold i teltet
		0831-0905	34 min	Ser [turneringen]
		0905-1330	4 timer 25 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1330-1409	39 min	Forplads
		1409-1434	25 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1434-1440	6 min	Forplads – indkøb
		1440-1642	2 timer 2 min	Ophold/arbejde stand [...]
		1642-1734	52 min	Kø til tekniktelt
		1734-2000	2 timer 26 min	Går til bil-tager opstilling v. restaurant
		2000-2242	2 timer 42 min	Restaurant
		2242-2320	38 min	Kørsel [...] – hotel
		I alt	16 timer 3 min	
	Søndag 27/10-19	0746-0955	2 timer 9 min	Kørsel hotel – [...] lufthavn - indtjekning

Ankenævnet for Forsikring

45.

95527

		I alt	2 timer 9 min	
Uge 44	Mandag 28/10-19	0757-0801	4 min	Kørsel bopæl – indkøb
		0801-0811	10 min	Indkøb
		0811-0816	5 min	Kørsel indkøb – bopæl
		I alt	19 min	
	Tirsdag 29/10-19	0747-0805	18 min	Kørsel bopæl – skole - [klub]
		0805-1251	4 timer 46 min	Ophold [klub]
		1251-1307	16 min	Kørsel [klub] – skole – bopæl
		I alt	5 timer 20 min	
	Onsdag 30/10-19	0802-0814	12 min	Kørsel bopæl – [klub]
		0814-1035	2 timer 21 min	Ophold [klub]
		1035-1039	4 min	Kørsel [klub] – [...] tank
		1039-1043	4 min	Indkøb småt
		1043-1052	9 min	Kørsel [tank] – bopæl
		1056-1059	3 min	Kørsel bopæl – Stald [...]
		1059-1138	39 min	Ophold Stald [...]
		1138-1148	10 min	Kørsel Stald [...] – bopæl
		1605-1607	2 min	Kørsel bopæl – Stald [...]
		1607-1627	20 min	Ophold Stald [...]
		1627-1635	8 min	Kørsel Stald Granlund – [butik]
		1635-1652	17 min	Indkøb [butik]
		1652-1659	7 min	Kørsel [butik] - bopæl
		I alt	4 timer 36 min	
	Torsdag 31/10-19	0759-0815	16 min	Kørsel bopæl – [klub]
		0815-1100	2 timer 45 min	Ophold [klub]
		1100-1110	10 min	Kørsel [klub] - bopæl

Ankenævnet for Forsikring

46.

95527

		I alt	3 timer 1 min	
	Fredag 1/11-19	0818-1130	3 timer 12 min	Kørt fra bopæl og herefter tab
		1337-1341	4 min	Kørsel bopæl – firma [...]
		1341-1609	2 timer 28 min	Ophold firmaet [...]
		1609-1613	4 min	Kørsel firma [...] - bopæl
		I alt	5 timer 48 min	

Af lægebrev af 15/4 2020 fremgår bl.a.:

"Det drejer sig om en [...], der henvender sig med lænde-/benproblemstilling på venstre side efter faldtraume.

ALLERGI

Ingen kendte.

TIDLIGERE

2012, [...] sygehus, opereret for venstresidig, lumbosakral prolaps. Måske en effekt. Det postoperative kompliceret af infektionstegn en uge efter, med dog med normal CRP.

AKTUELLE

November 2011 er han udsat for et faldtraume under sit professionelle virke som [...], hvor der skete en nedstyrtning fra 4 meters højde. Direkte traume mod betongulv mod columna lumbalis. Umiddelbart lændesmerter. Han indbringes til [...] sygehus, hvor der foretages CT-skanning af columna lumbalis, der udelukker frakturmistanke. Der bliver ikke foretaget yderligere. I det videre forløb bliver der dog i 2012 foretaget en MR-skanning af columna lumbalis, der viser en lumbosakral prolapskonfiguration på venstre side. Har på daværende tidspunkt også udstrålende gener til venstre side, og han bliver opereret for prolapsen. Han har dog fortsat gener ud i venstre under-ekstremitet på lateralsiden af femur og lidt diffust ned i foden. Der er ikke egentlig funktionssvigt. Der er ingen bækkenbundsdisfunktion og ingen højresidige gener. Der har på de 3 foreliggende MR-skanninger været forandringer, der har været tolket Modic-forandringer, så sent som august i år er der foretaget en fornyet skanning, der også viser disse diskrete forandringer. Der er i hvert fald ikke progression igennem de 3 skanninger. Hans kerneproblem er lændesmerter og det udstrålende moment. Der har været forsøgt flere second opinions på grund af hans lænde/benproblemstilling, men der er ikke tilbudt konkret kirurgisk behandling. Der er ikke andre symptomer fra bevægeapparatet. Det skal siges, at han har været fuldstændig uden symptomer fra bevægeapparatet indtil traumatidspunktet.

ØVRIGE ORGANSYSTEMER

Systematisk adspurgt - ingen klager.

MEDICIN

Tablet Ibumetin 600 mg p.n.

Tablet Temgesic p.n.

OBJEKTIVT

Columna lumbalis: Bevaret lændelordose. Bækkenet står lige.

Klarer hæl- og tåstand. Trendelenburg er negativ.

Finger-gulv afstand til knæ-niveau.

Sidebevægeligheden reduceret til halvdelen.

Næsten usynlig cikatrice lumbosakralt på venstre side.

Der er ømhed paravertebralt, men ikke ømhed over processus spinosi eller doorbell fænomen.

Underekstremiteter: Strakt benløft 60°/60° med udløsning af lændesmerter.

Frie led, normal kraft, tonus og trofik. Normal sensibilitet.

Svage, egale patellar- og Achillesenerreflekser. Mediale hasereflekser vanskelig fremkaldelige.

Normalt plantar respons.

Har glemt at anføre, at kontrolskanningen her fra august måned faktisk viser komfortable pladsforhold svarende til venstre S1-rod. Der er således ikke operationsindikation med henblik på dekompressiv kirurgi på venstre side. Der foreligger således højenergi traume tilbage i november 2011, der har medført lændesmerter med udstrålende symptomatologi, der kunne være en blanding af meddelt smerteudstråling, men også en nerverodspåvirkning, der kunne være et komponent af en kontusion.

De kirurgiske behandlingsmuligheder skønnes på indeværende tidspunkt at være udtømte, men vil forespørg min kollega [...], om man kunne forsøge med epidural blokade for at se, om det kunne lindre smerteproblemstillingen. Har fortalt patienten, at jeg er bortrejst den kommende uge og han har aftalt en kontroltid den 17.11. hos undertegnede. Vi vil fjerne denne i første omgang, men har sagt, at vi forsøger at meddele ham telefonisk, om vi kan foretage denne blokade."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"Urigtige oplysninger

§ 4. Er der ved tegningen eller senere af forsikrede afgivet urigtige eller ufuldstændige oplysninger, er retsvirkningerne som beskrevet i Lov om Forsikringsaftaler §§ 4-10, hvorefter forsikringsdækningen helt eller delvis kan ophøre.

...

Grundlag for udbetaling

Generel erhvervsevnenedsættelse

§ 8. Begrebet generel erhvervsevne er grundlaget for vurderingen af, om forsikrede er berettiget til forsikringsydelse ved nedsættelse af erhvervsevnen.

Stk. 2. Ved generel erhvervsevne forstås evnen til at arbejde som almindelig fuldtidsbeskæftiget ikke blot i forsikredes nuværende eller tidligere erhverv, men i alle erhverv.

Stk. 3. Retten til forsikringsydelse indtræder, når forsikredes generelle erhvervsevne alene af helbredsmæssige årsager som følge af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til højst halvdelen af den fulde erhvervsevne. Forsikredes indtægt efter erhvervsevnenedsættelsen må derudover ikke overstige halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder.

Stk. 4. PFA Pension vurderer, hvor meget den generelle erhvervsevne er nedsat. Vurderingen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbreds-tilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse. Vurderingen er uafhængig af tilkendelse af offentlig førtidspension og andre offentlige ydelser. Ved bedømmelsen af nedsættelsen af erhvervsevnen er det uden betydning, om forsikrede på grund af situationen på arbejdsmarkedet ikke er, eller efter revalidering ikke vil være, i stand til at få arbejde.

Stk. 5. Retten til forsikringsydelse indtræder, når forsikredes generelle erhvervsevne i forsikrings-tiden på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til halvdelen eller derunder af den gene-relle erhvervsevne, og forsikredes indtægt er tilstrækkelig lav, jf. stk. 3.

...

Oplysningspligt

§ 12. Forsikrede er forpligtet til straks at orientere PFA Pension om alle ændringer, der kan have betydning for sagsbehandlingen, udbetalingen af forsikringsydelse eller præmiefritagelsen. Dette gælder fx ved hel eller delvis raskmelding, ændring i arbejdsindkomst og arbejdstid, ophør af revalideringsforløb, samt ændringer i øvrigt, der kan have betydning for de med PFA Pension indgåede aftaler."

Nævnet har fået forelagt de udarbejdede observationsrapporter med fotos, og nævnets sekre-tariat har set det fremsendte videomateriale. Nævnet har set udvalgte dele af videomaterialet.

Nævnet udtaler:

Klageren, som er født i 1970'erne, blev sygemeldt i maj 2012 med diskusprolaps i lænden med gener i form af smerter i ryggen. Han fik den 20/11 2013 tilkendt førtidspension efter at have været i jobafklaring ved kommunen. Selskabet har udbetalt erhvervsevnetabsydelser og ydet præmiefritagelse i perioden fra den 1/10 2012 til den 1/4 2020. Selskabet har vurderet, at kla-geren efter denne dato ikke længere er berettiget til ydelser eller præmiefritagelse. Selskabet har ophævet erhvervsevnetabsforsikringen samt taget forbehold for at kræve tilbagebetaling af allerede udbetalte ydelser.

Selskabet har i første række gjort gældende, at klageren væsentligt har tilsidesat sine kontrakt-retlige pligter over for selskabet, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt, hvorfor selskabet har været berettiget til at ophæve hans pensionsforsikring fra den 1/4 2020. Selska-bet har i anden række gjort gældende, at klageren efter den 1/4 2020 ikke har et erhvervsevne-tab på mindst halvdelen, hvorfor selskabet har været berettiget til at stoppe udbetalingerne.

Selskabet har anført, at klageren har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne, subsidiært, at han bevidst har undladt at meddele, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret. Selskabet har anført, at de af klageren afgivne oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne samt karakteren af hans klager er helt uforenelige med hans faktiske aktivitets- og funktionsniveau. Selskabet har anført, at det ved selskabets observationer er konstateret, at klageren havde et betydeligt aktivitets- og funktionsniveau, hvor han bl.a. aktivt deltog ved konkurrencerne i udlandet, som en del af holdet, og hvor han funktionsmæssigt fremstod med en væsentlig større erhvervsevne end det til selskabet oplyste. Selskabet har anført, at observationerne viste, at klageren havde et aktivitetsniveau med flere aktiviteter på samme dag, at han var i stand til at bevæge sit frit og uden besvær, at han var i stand til at bære/løfte effekter, at han ubesværet var i stand til at foretage vrid i overkroppen, og at han uden besvær kunne bukke sig forover og til siden, sidde på hug og placere sig i skæve samt akavede stillinger.

Klageren kræver, at selskabet fortsætter udbetalingen af helbredsbedingede ydelser, og at selskabet efter nævnets skøn dækker hans advokatomkostninger. Han har anført, at selskabet ved den fremlagte dokumentation ikke i et tilstrækkeligt omfang har dokumenteret, at der er indtruffet en væsentlig ændring af hans forhold, og at han ikke har handlet svigagtigt eller illoyalt i et sådan omfang, at selskabet er berettiget til at ophæve forsikringen. Han har anført, at han ved tildelingen af erhvervsevnetabsydelse ikke var fuldstændig uden erhvervsevne, hvilket også fremgår af jobprøvningsvurderingerne, og at selskabets observationer ikke med tilstrækkelig tydelighed illustrerer, at hans erhvervsevnetab på nuværende tidspunkt er mindre end ved tildelingen af erhvervsevnetabsydelsen og førtidspensionen i 2013. Han har anført, at selskabets observationer alene viser, at han i en kortere periode er i stand til at foretage manuelt arbejde, men at observationerne ikke viser, at han er i stand til at foretage arbejde i længere perioder. Han har anført, at han tog med til turneringen for at støtte sit barn, at han ved at tage med på turen gik på kompromis med sit eget helbred, og at efter at være kommet hjem stort set ikke kunne foretage sig noget og havde svære smerter i flere dage. Han har også anført, at der er flere væsentlige faktuelle fejl i selskabets rapporter, og at selskabet ikke har ville lade

ham undergå undersøgelse ved speciallæge med henblik på en vurdering af hans helbredstilstand.

Af kommunal arbejdsevnevurdering af 21/6 2013 fremgår det, at "Helbredsmæssigt drejer det sig om ryg - og lændesmerter efter faldulykke i november 2011. [Klageren] er efter ulykken opereret for diskusprolaps, og der vurderes ikke mulighed for yderligere operation eller yderligere smertedækning. [Klageren] beskriver smerterne som rygsmerter, der stråler ned i benene, især venstre ben, og helt ud i tæerne. Han fortæller, at han nærmest kan trække en streg fra ryg til tå, hvor smerterne er særlig markante. Smerterne kan føles som 'jag' i ryggen, og [klageren] beskriver det, som om han har en person siddende og som klemmer sammen på ryggen. [Klageren] siger, at han har svært ved at sove om natten, nogle gange i længere tid, får han ikke ordentlig hvile. Han beskriver det som, hvis ens ben f.eks. sover, så er det umuligt at slappe af og falde i søvn. Er han først faldet i søvn, sover han udmærket. Adspurgt til hans smerter på en skala fra 1-10, hvor 1 er ingen smerter og 10 er voldsomme smerter som næsten er uudholdelige, oplyser [klageren], at når han kommer ud på [...] er smerterne typisk en 6-7-8 stykker. Han bliver nødt til, at køre hjem efter hans andet hvil, da smerterne ellers når et niveau over 10... På baggrund af forløbet på [...] vurderes det, at [klagerens] arbejdsevne er nedsat. Dette grundet i kraftige rygsmerter. Det vurderes ikke at kunne fremme [klagerens] arbejdsevne ved yderlig afprøvning i [...], snare tværtimod. Det er tydeligt, at en lang køretur, trætter og give ham unødige smerter".

Af kommunal arbejdsevnevurdering af 16/7 2013 fremgår det, at "Det er helt tydeligt, at [klageren] er meget smerteplaget. Han har forsøgt øgning af arbejdstiden, men det resulterer i ekstra fravær og øgning af smertestillende medicin, ligesom han intet kan foretage sig derhjemme. Det giver også behov for ekstra pauser i arbejdstiden... Det vurderes, at arbejdsevnen ligger under niveauet for fleksjob. Der vurderes ikke ud fra denne arbejdsprøvning og afklaring på [...] at være udviklingsmuligheder i forhold til arbejdsevnen".

Af journalnotat af 22/11 2014 fremgår det, at "Rygsmærterne er lokaliseret lavt centralt i lænden med udstråling til venstre glutealregion og ned i venstre ben dorsalt/lateralt til fod med snurren i tæer. Lændesmerter er dominerende og konstant og pt har en følelse af at have en tung byrde på ryggen samt en stikken dybt ind i lænden. De udstrålende symptomer er også konstante og meget som snurren og paræstesier... Pt har fortsat mange smerter og har et stærkt reduceret funktionsniveau. Smerterne aggraveres af at sidde, stå, gå > 300m og alle former for løft og træning. Smerterne lindres af at ligge. Smerterne er konstante og medfører søvnforstyrrelser, hvor pt kan have svært ved at falde i søvn og sover meget uroligt. Der er bugpresse aggravaion og pt er meget påvirket af små pludselige bevægelser. Pt. har en gennemsnitsmerte på smerteskala 0-10 på ryg 8/10 og ben 8 /10. Angiver at ryg dominerer med smerter. Funktionsniveauet er målt på Roland Morris 19 (0-23)... MR-scanning fra 16/8-14 viser Modic-forandringer i LS/S1. Der er størrelse 3+2 på skala 0-4. Der er discusdegeneration og prolaps/ seqv efter operation på LS/S1 niveau".

Klageren har i opfølgningsskema af 9/10 2019 oplyst, at hans helbredstilstand er uændret, at han har svære smerter, bevægeindskrænkning og betydelige nedsat muskelkraft, og at det helbredsmæssigt ikke er muligt at begynde at arbejde igen.

Klageren har i funktionsevnesskema af 4/11 2019 oplyst, at han til dels kan gå, stå, sidde og køre bil, at han ikke kan gå på trapper, at han delvis kan bøje sig fremover og til siden, at han ikke kan bøje sig bagover, og at han ikke kan ligge på knæ eller sidde på hug. Han har også oplyst, at han uden problemer kan strække armene over skuldrene, at han på grund af smerter kun kan løfte lette ting, og at han delvist kan gå på ujævnt terræn. Han har også oplyst, at han ikke kan vaske gulv, støvsuge, og kun kan foretage f.eks. lettere indkøb. Han har endvidere oplyst, at han i meget begrænset omfang deltager i arrangementer, da det at være "fastlåst" giver svære smerter, og at han ikke længere kan gå til jagt og svømning, eller spille fodbold og badminton. Han har beskrevet, at generne er konstante, at han altid har rygsmærter, at smerterne er værst i dagtimerne, og at de ved bevægelse bliver værre. Han har ligeledes oplyst, at han ikke kan ar-

bejde, at han kun i begrænset omfang kan foretage praktiske opgaver, og at han ikke kan deltage i sociale arrangementer.

Af lægebrev af 15/4 2020 fremgår det, at "Der har på de 3 foreliggende MR-skanninger været forandringer, der har været tolket Modic-forandringer, så sent som august i år er der foretaget en fornyet skanning, der også viser disse diskrete forandringer. Der er i hvert fald ikke progression igennem de 3 skanninger. Hans kerneproblem er lændesmerter og det udstrålende moment... Der foreligger således højenergi traume tilbage i november 2011, der har medført lændesmerter med udstrålende symptomatologi, der kunne være en blanding af meddelt smerteudstråling, men også en nerverodspåvirkning, der kunne være et komponent af en kontusion".

Selskabet har foretaget observationer af klageren fra den 17/10 2019 til den 1/11 2019, svarende til samlet 16 dage. I observationsperiode 1 (der var af 3 dages varighed) ses klageren at være aktiv i ca. 2 timer. I observationsperiode 2 (der var af 8 dages varighed) ses klageren at være aktiv i ca. 97 timer. I observationsperiode 3 (der var af 5 dages varighed) ses klageren at være aktiv i ca. 19 timer. I observationsperiode 2 ses klageren aktivt at bistå sit barn i en sportskonkurrence i udlandet i mange timer på hinanden efterfølgende dage, hvor han i løbet af dagen ses at arbejde med mekaniske genstande i arbejdsteltet, og hvor han om aftenen efter en hel dags ophold ses at deltage i restaurantbesøg, samt velkomst- og afslutningsfester. Under observationerne ses klageren bære og løfte på forskellige genstande, herunder større kufferter, tasker, værktøj og værktøjskasse. Under observationerne ses klageren gentagne gange at bukke sig forover og til siden, sidde på hug, foretage vrid i kroppen og placere sig i skæve arbejdsstillinger, herunder når han løftede forskellige genstande.

Selskabet har foretaget internetundersøgelser fra offentligt tilgængelige kanaler, som viser, at klageren er aktiv i sportsklubben, og at han flere gange har assisteret under træning.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet ikke at kunne kritisere, at selskabet har standset udbetalingen af helbredsbedingede ydelser til klageren under henvisning til, at klagerens helbreds-mæssige gener ikke længere er af et omfang, der godtgør, at hans generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet har standset ydelserne pr. 1/4 2020.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at der er betydelige uoverensstemmelser mellem de gener, som klageren har oplyst til selskabet, læger og kommune, og de aktiviteter/det aktivitetsniveau, der er beskrevet og ses i det fremlagte videomateriale og observationsrapporterne.

Nævnet har herved lagt vægt på, at klageren i opfølgningsskema af 9/10 2019 har oplyst, at hans helbredstilstand er uændret, at han har svære smerter, bevægeindskrænkning og betydeligt nedsat muskelkraft. I funktionsskema af 4/11 2019 har klageren ligeledes oplyst, at han i begrænset omfang kan bøje sig forover og til siden, at han ikke kan ligge på knæ eller sidde på hug, og at han på grund af smerter kun kan løfte lettere genstande. Han har også oplyst, at han altid er rygsmerter, at smerterne er værst i dagtimerne, og at smerterne ved bevægelse bliver værre, at han kun i et begrænset omfang kan foretage praktiske opgaver, og at han ikke kan deltage i sociale arrangementer. Han har hertil oplyst, at han i et meget begrænset omfang kan deltage i arrangementer, da det at være fastlåst giver svære smerter.

Nævnet har i denne forbindelse lagt vægt på, at klageren under observationerne ses aktivt at bistå sit barn i sportsturneringen i mange timer dagligt i en periode af flere dages varighed, hvor han om dagen ses at opholde sig ved og arbejde på mekaniske genstande i arbejdsteltet, overvære barnets præsentationer fra tilskuerpladsen og gå rundt mellem de forskellige afdelinger på eventpladsen, og hvor han om aftenen er observeret deltage i sociale arrangementer, herunder restaurantbesøg og velkomst- og afslutningsfest. Under observationerne ved sportsturneringen, ses klageren i situationer, hvor han ikke fremtræder fysisk begrænset, idet han blandt andet gentagne gange ubesværet bukker sig forover og til siden, sidder i hugsiddende

stilling, og løfter/bærer på forskellige genstande, herunder forskelligt værktøj, kufferter og tasker. Nævnet finder, at det fremlagte observationsmateriale godtgør, at klagerens eventuelle gener er væsentligt mindre funktionshæmmende, end hvad han har oplyst til selskabet.

Ophævelse af forsikringsdækninger/illoyal adfærd

Nævnet bemærker, at nævnet ved tidligere kendelser har accepteret, at der i særlige tilfælde kan ske en fremadrettet ophævelse af en forsikringstagers forsikring, som dækker erhvervsevetab. Nævnet har udtalt, at en sådan ophævelse af forsikringsdækningen med henvisning til, at forsikringstageren har handlet illoyalt og har tilsidesat sine kontraktlige forpligtelser, kræver en vis grovhed i den udviste adfærd, ligesom der må stilles betydelige krav i bevismæssig henseende. Nævnet henviser til sine afgørelser i sagerne 91495, 92901 og 94121.

På denne baggrund og efter en samlet vurdering finder nævnet, at det fremlagte observationsmateriale udgør tilstrækkeligt bevis for, at klagerens adfærd er af en sådan grovhed, at selskabet med henvisning til, at klageren har handlet illoyalt i forhold til sine kontraktlige forpligtelser, er berettiget til at ophæve klagerens erhvervsevetabsforsikring.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at der er betydelige uoverensstemmelser mellem klagerens besvarelse af funktions- og opfølgningsskemaer og det fremlagte observationsmateriale.

Advokatomkostninger

Klageren har anført, at selskabet skal betale et efter nævnets skøn fastsat bidrag til dækning af advokatomkostninger.

Efter sagens udfald finder nævnet ikke grundlag for at pålægge selskabet at dække klagerens advokatomkostninger.

Ankenævnet *for* Forsikring

55.

95527

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Jens Kruse Mikkelsen

formand